

2021.051

Archeologienota Marke Kloosterstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE, Sander DEBRABANDERE en Paulien FONTEYN

15-3-2021

Titel: Archeologienota Marke Kloosterstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke, Sander Debrabandere en Paulien Fonteyn

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2021C73

Intern projectnummer: 2021.051

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Kortrijk (Marke), Kloosterstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 69965,80 en Y: 166789,35; X: 70631,35 en Y: 167162,47

Oppervlakte plangebied: 18 568m²

Kadastergegevens: Kortrijk, afdeling 6 Marke, Sectie A, perceel 414D5, 422L3 (zie figuur 7)

Topografische kaart: zie figuur 5 en 6

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Sander Debrabandere (assistent-archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 15/03/2021

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. BUREAUONDERZOEK	7
2.1. HUIDIGE TOESTAND	7
2.2. GEPLANDE WERKEN	8
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING	11
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING	11
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING	13
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING	16
2.4. HISTORISCHE SITUERING	19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING	29
3. SYNTHESE	31
3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	31
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK	31
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM	32
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	33
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	34
4. SAMENVATTING	37
5. BIBLIOGRAFIE	39
6. BIJLAGES	40

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Marke Kloosterstraat (deelgemeente van Kortrijk, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Deze archeologienota bouwt verder op de in akte genomen archeologienota met ID 9193.¹ In die initiële archeologienota werd enkel een deel van de wegenis behandeld. De huidige archeologienota behandelt de volledige verkaveling inclusief de wegenis.

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/9193>

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.² Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt³, de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius⁴, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.⁵ Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.⁶ Daarnaast was de bestaande archeologienota ook belangrijk als bron.⁷

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

² <https://cai.onroenderfgoed.be/>

³ <http://www.geopunt.be/kaart>

⁴ <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁵ <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>

⁶ <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

⁷ <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/9193>

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

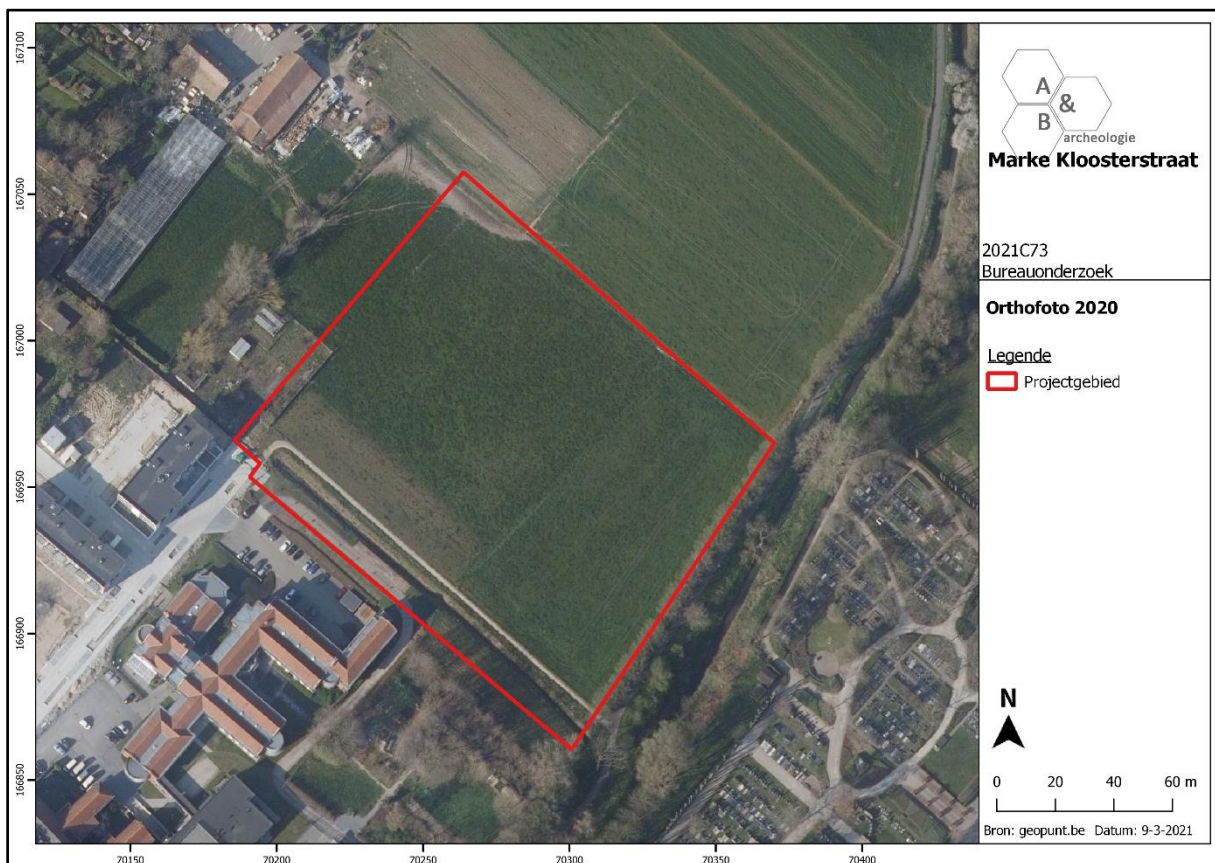
1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, 18 568m² groot, heeft een bijna rechthoekige vorm en is gelegen ten noorden van het woon- en zorgcentrum De Ruyschaert langs de Kloosterstraat. In de zuidwestelijke hoek grenst het plangebied aan de Goudsmidenstraat, een recent zijstraatje van de Kloosterstraat. Vanaf de Goudsmidenstraat loopt een wandelpad langs de zuidelijke grens van het terrein richting het zuidoosten, met ten zuiden ervan een gracht. De rest van het plangebied is in gebruik als landbouwgrond. Er zijn geen gebouwen op het terrein. Ten zuidoosten loopt de Markebeek evenwijdig met de zuidoostelijke grens van het plangebied, en ervan gescheiden door een wandelpad en bomenrij.

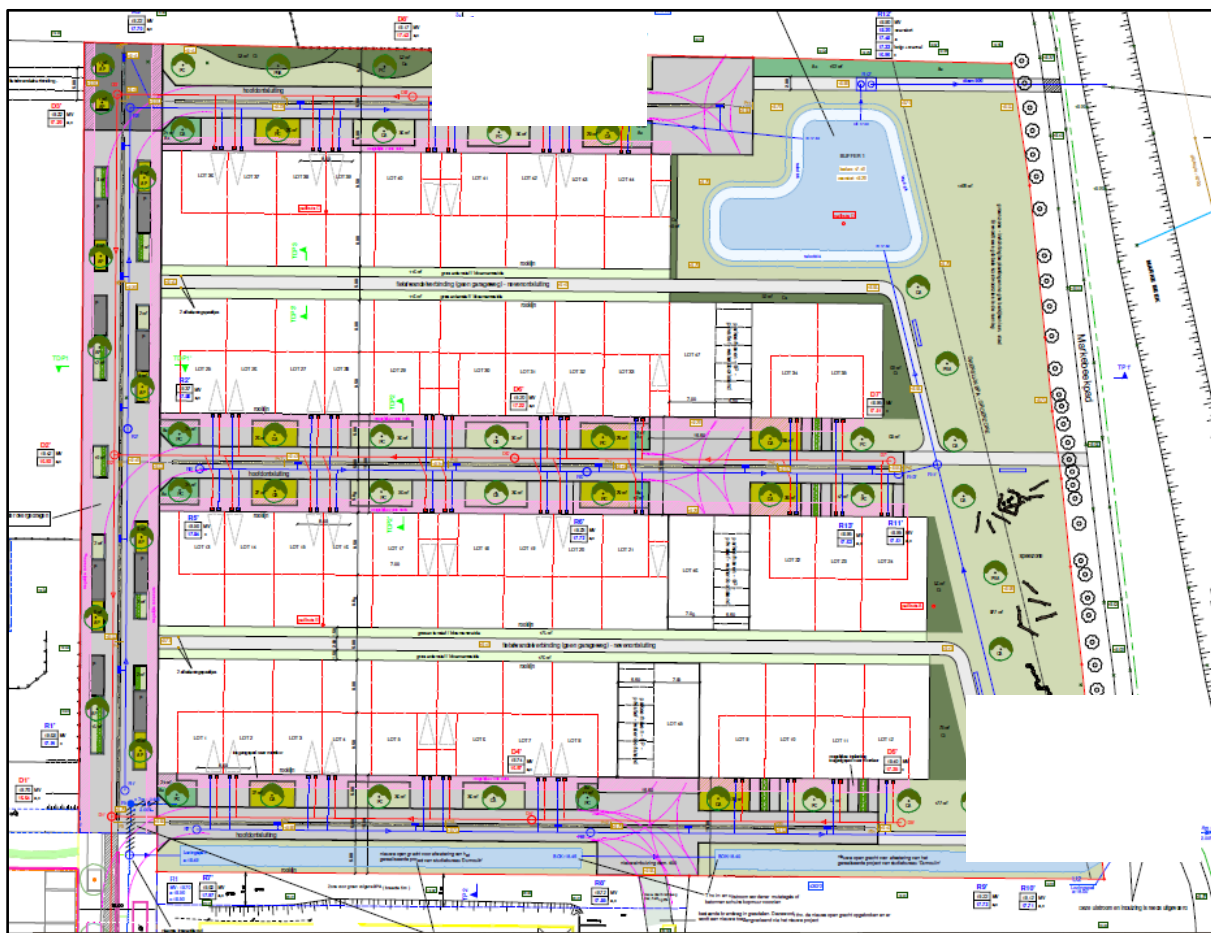

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).

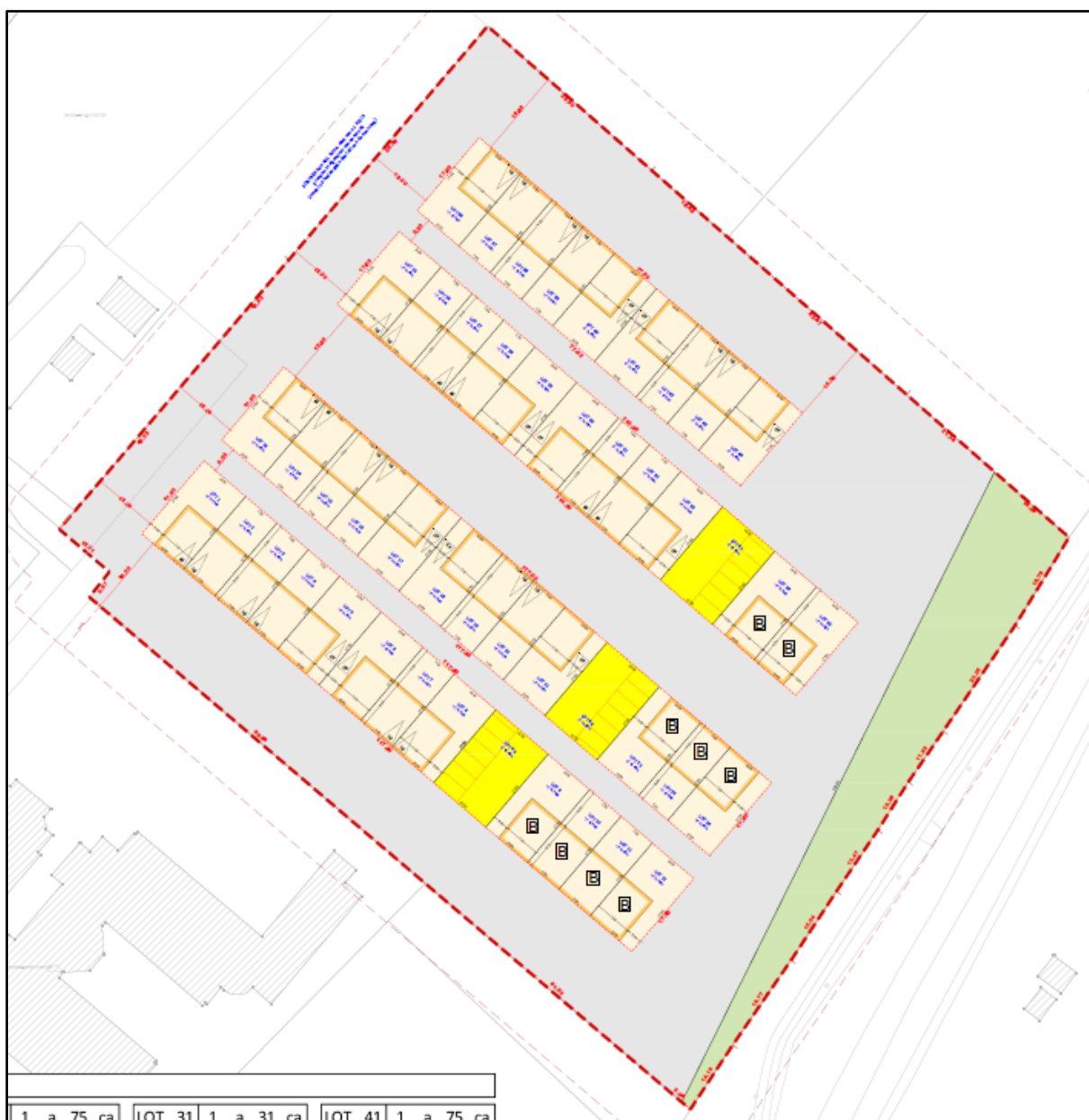
2.2. Geplande werken

Het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld in 44 bouwloten. Deze bouwloten (lengte bouwblok: 9,5m) voor individuele woningen met tuin worden geordend in 4 noordwest-zuidoost gerichte stroken. Er wordt een nieuwe wegenis aangelegd die zal aansluiten op de Goudsmedenstraat en 3 aftakkingen naar het zuidoosten zal krijgen, waardoor deze wegenis min of meer een E-vorm krijgt. Langs de wegenis worden meerdere plantvakken en parkeerplaatsen voorzien. Bijkomend worden 2 wandel-/fietswegen aangelegd die in het westen aansluiten op de nieuwe wegenis en in het oosten verbinding maken een groenzone die langsheen de gehele zuidoostelijke grens van het plangebied komt liggen. In de noordoostelijke hoek wordt een bufferbekken uitgegraven. De bestaande gracht in het zuiden wordt plaatselijk onderbroken, het bestaande pad er net ten noorden van wordt gesupprimeerd en opgenomen in de nieuwe wegenis.

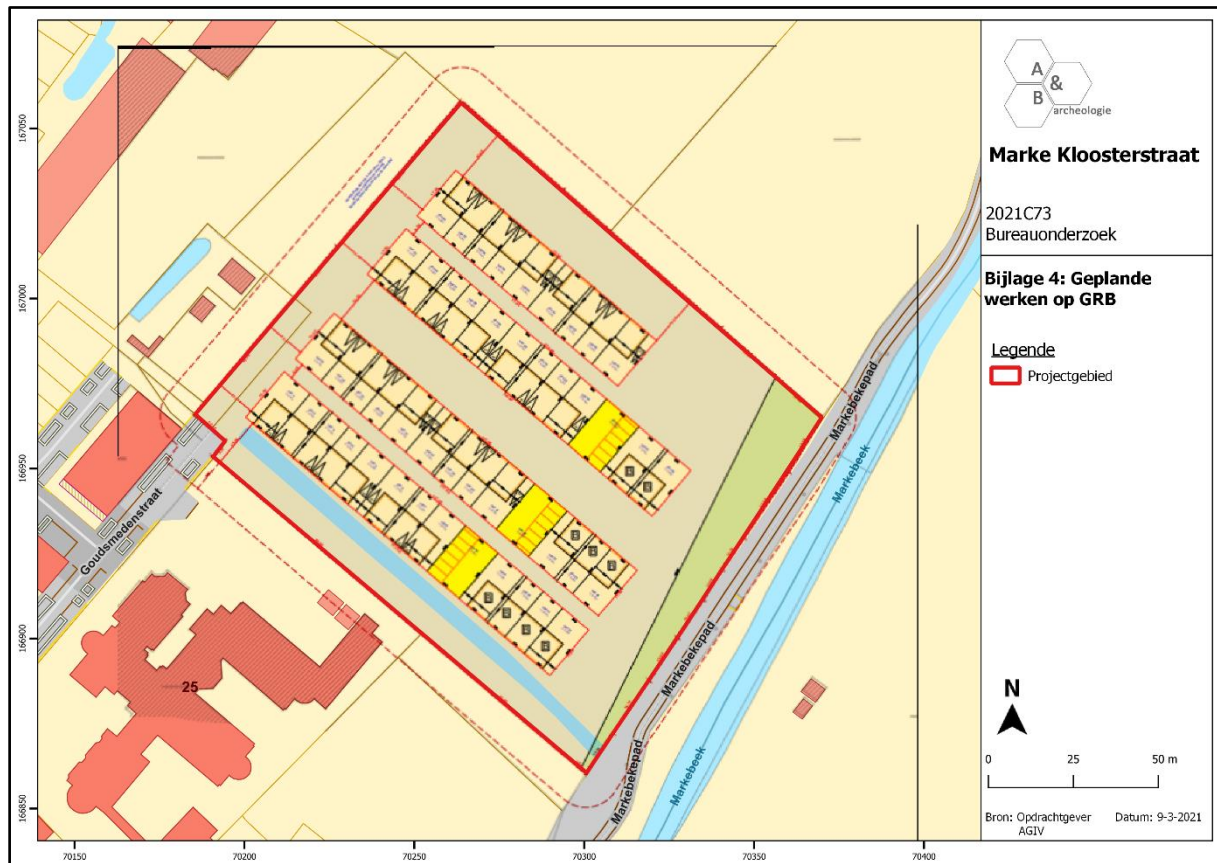
Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op bijna het volledige terrein: het bouwrijp maken van de landbouwgronden, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegenis en het bufferbekken de nutsleidingen en -voorzieningen, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de groenzone,... Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

Figuur 2 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

Figuur 3 Uitsnede uit het plan met inplanting van de loten (bron: initiatiefnemer).

Figuur 4 Bouwlotenplan geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer).

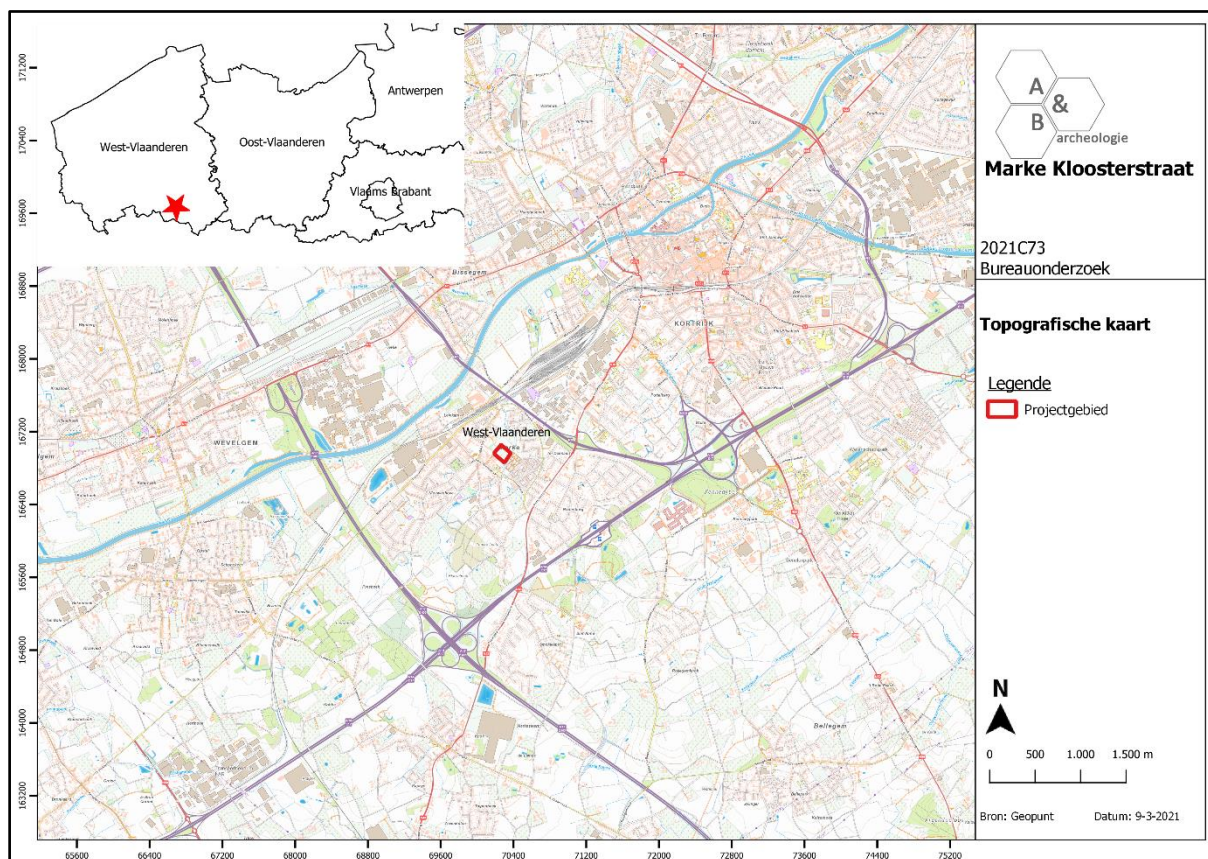
2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

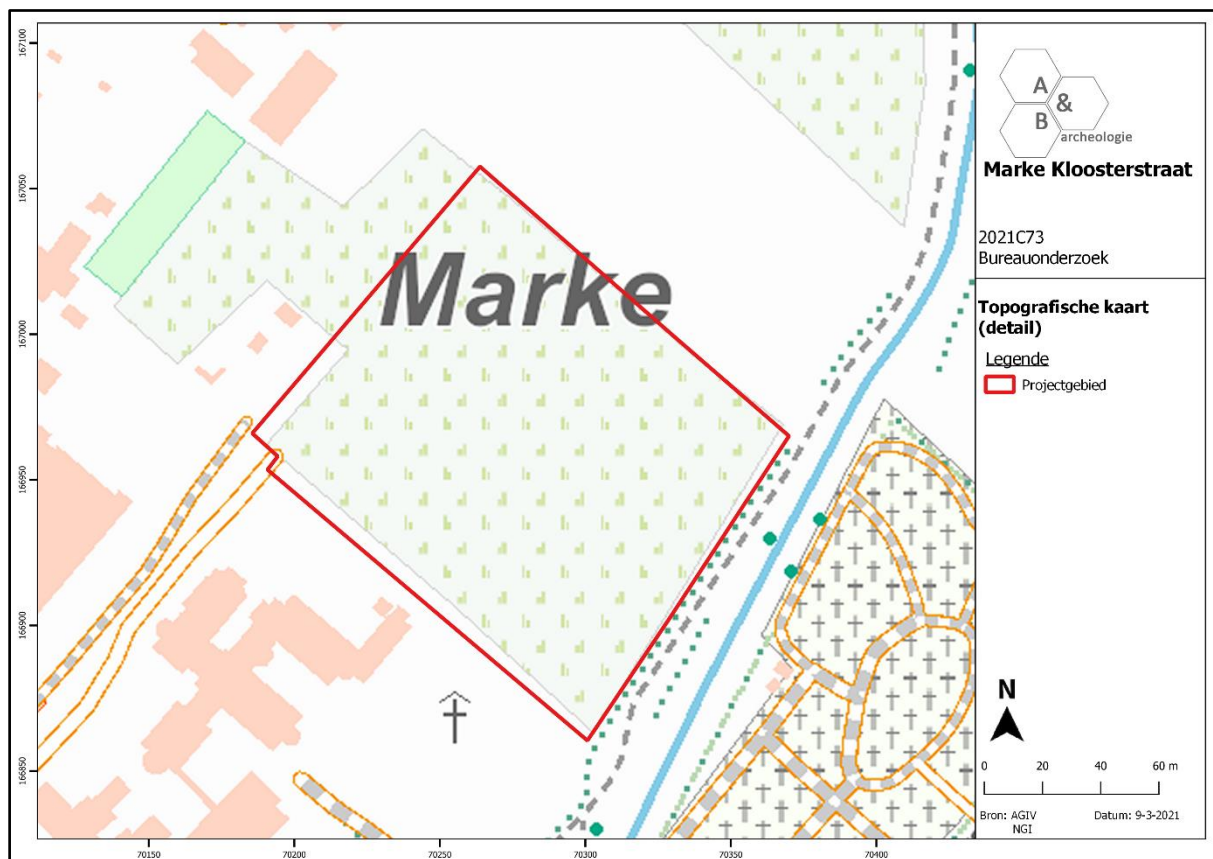
Marke is een deelgemeente van Kortrijk, een stad in het zuidoosten van West-Vlaanderen. Het ligt ten zuidwesten van de stad, ingesloten tussen de Leie in het noordwesten, de R8 in het noordoosten, de E17 in het zuidoosten en de E403 in het zuidwesten. De deelgemeente is min of meer vergroeid met de agglomeratie rond Kortrijk; de overige omliggende plaatsen zijn Lauwe en Wevelgem in het westen, Bissegem in het noorden en Rollegem en Aalbeke in het zuiden.

Het plangebied bevindt zich net noordoosten van de historische kern van Marke, zo'n 200m verwijderd van de kerk en de markt. De Kloosterstraat is de uitvalsweg die vanuit de markt richting het zuidoosten loopt. Ten westen zijn woningen en tuinen gelegen, ten noorden is landbouwgrond aanwezig. Ten oosten is de Markebeek met flankerend Markebeekpad gelegen (met aan de overzijde van het water de begraafplaats van Marke), die zijn ingebed in een openbare groenzone die een noord-zuidelijke groene verbinding vormt binnen Marke. Ten zuiden is een woon- en zorgcentrum gelegen, met aan straatzijde een (voormalig) klooster en een school.

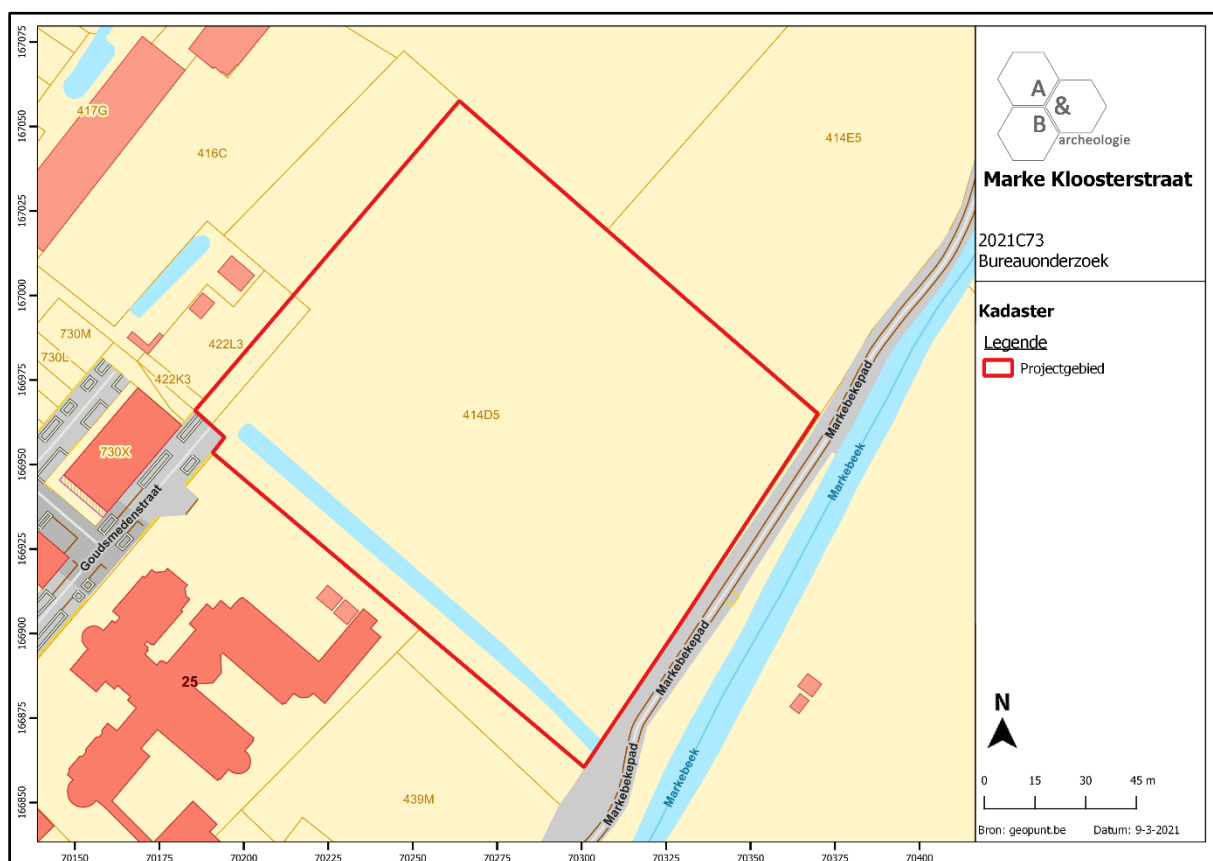
Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied aangeduid als 'Akkerbouw', met een klein deeltje 'Andere bebouwing' in het zuidwesten en centraal een stukje 'Weiland', wat niet geheel overeenkomt het huidige gebruik.

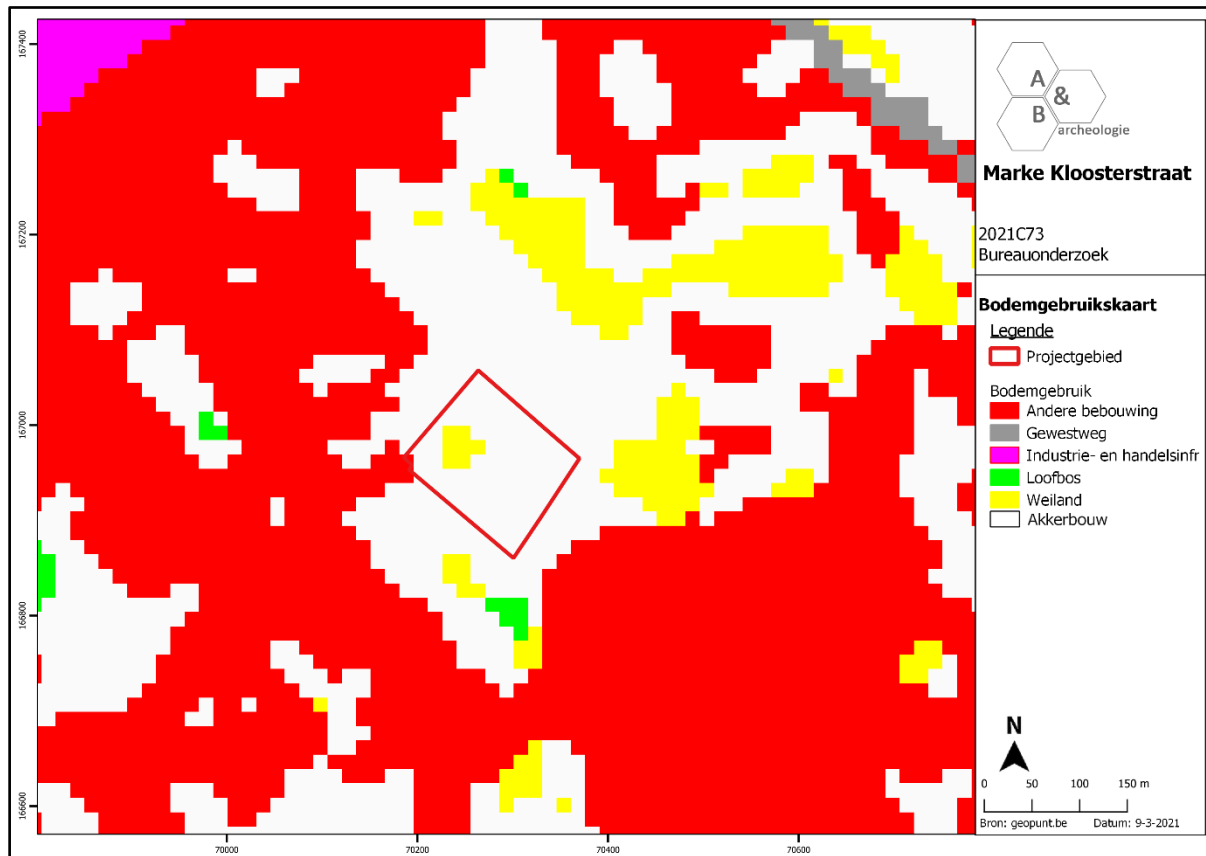
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

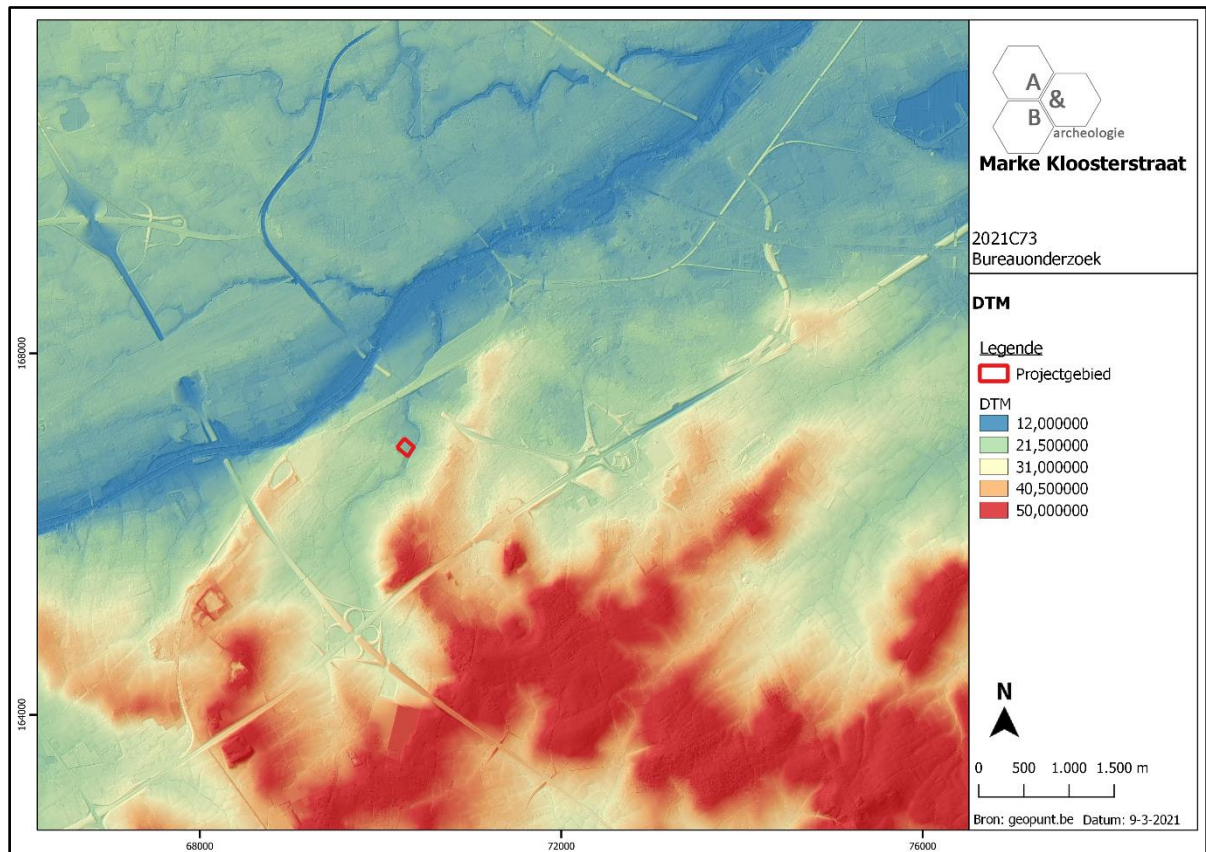
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruiksk kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

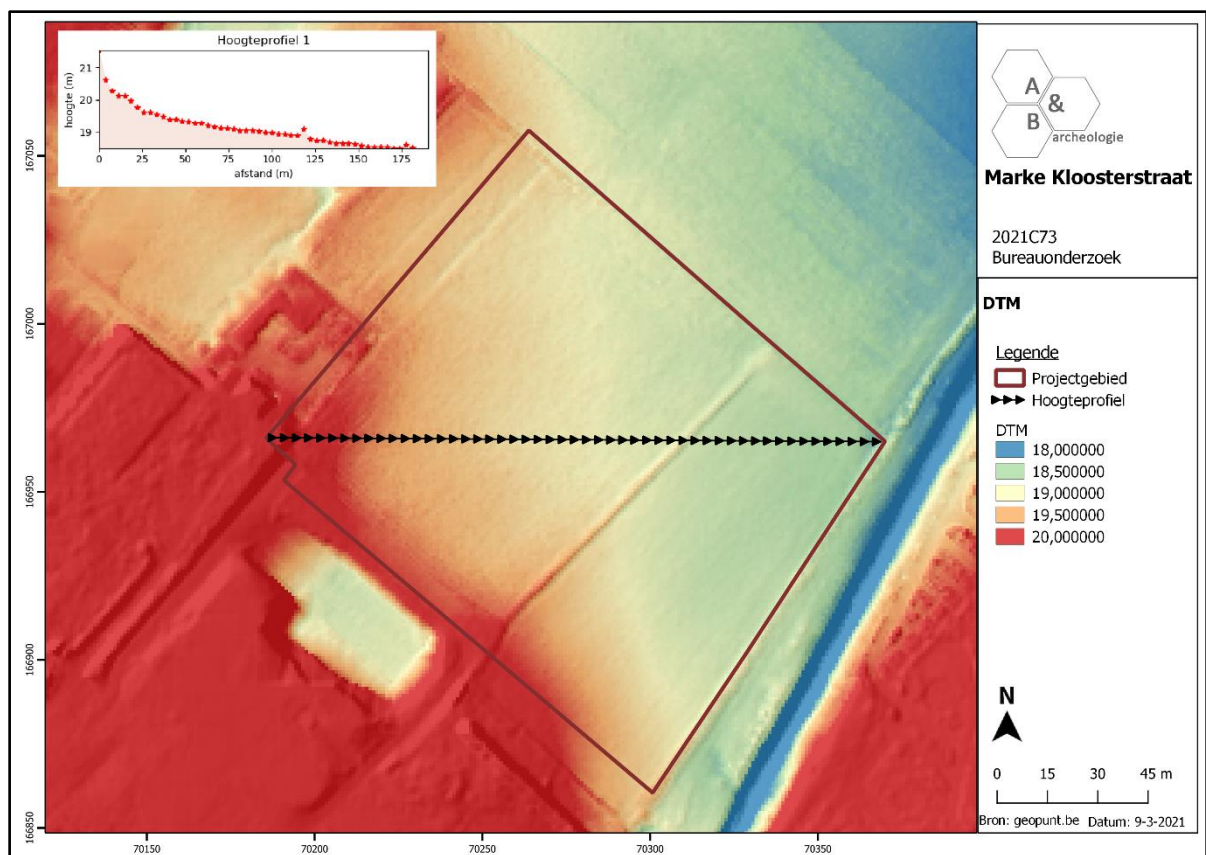
Marke ligt op de rechteroever van de Leie, hier situeert zich ook het laagst gelegen niveau van de gemeente (+12m TAW). Boven de hoogtelijn van +20m TAW bevinden zich de terrassen en heuvels van het Schelde-Leie-interfluvium. Er zijn vijf heuveltoppen in Marke, waarvan de hoogste zich +57,5m TAW boven de zeespiegel bevindt.⁸ De Markebeek, een zijstroom van de Leie, doorsnijdt de gemeente van noord naar zuid. Deze beek bevindt zich net ten oosten van het plangebied, en het plangebied bevindt zich binnen de vallei ervan. Het centrum van Marke ontwikkelde zich op hogere gronden net ten westen van deze vallei. Het maaiveld van het plangebied kent een geleidelijke daling van west (ca. +20,20m TAW) naar oost (ca. +18,50m TAW), naar de Markebeek op. De gronden ten zuiden en westen zijn duidelijk hoger gelegen.

Op de potentiële bodemerosiekaart wordt het plangebied groen ingekleurd, wat duidt op een verwaarloosbare erosiegraad.

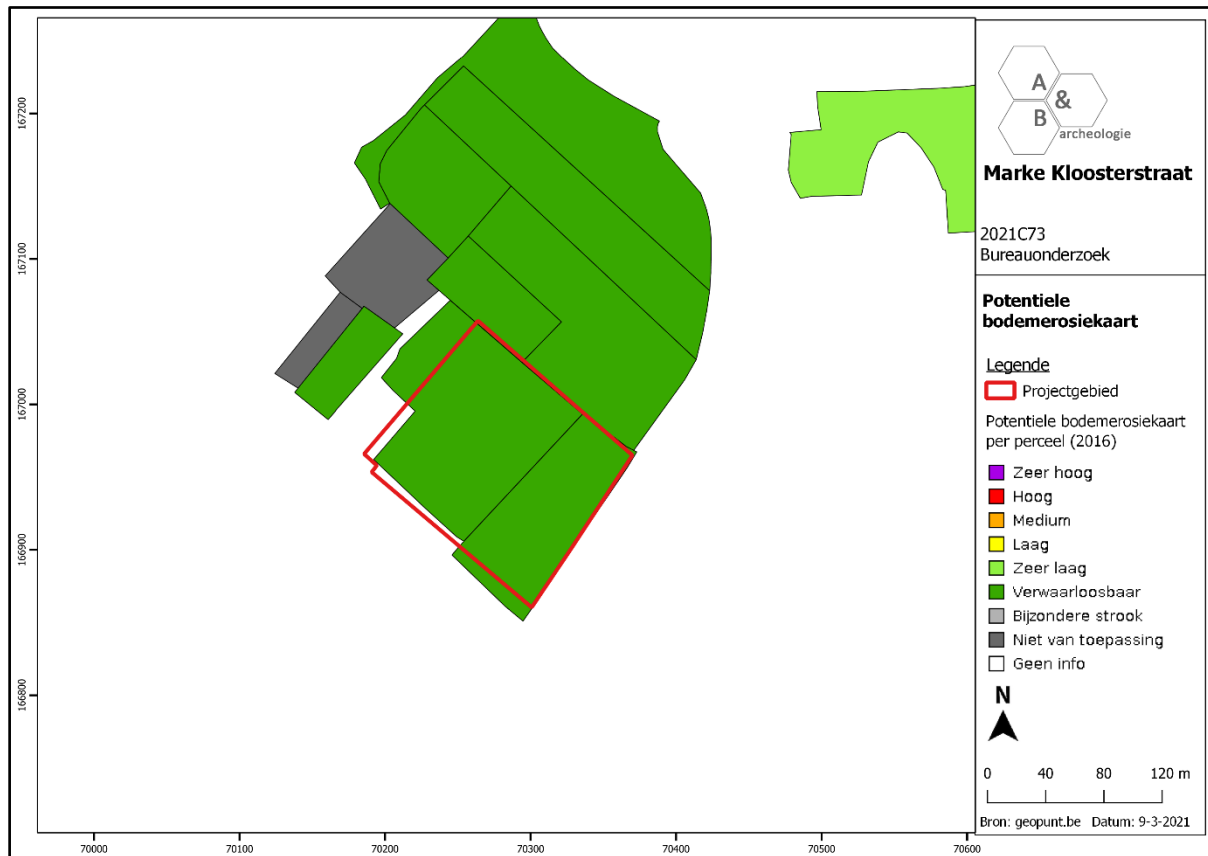
⁸ <https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/14510>

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

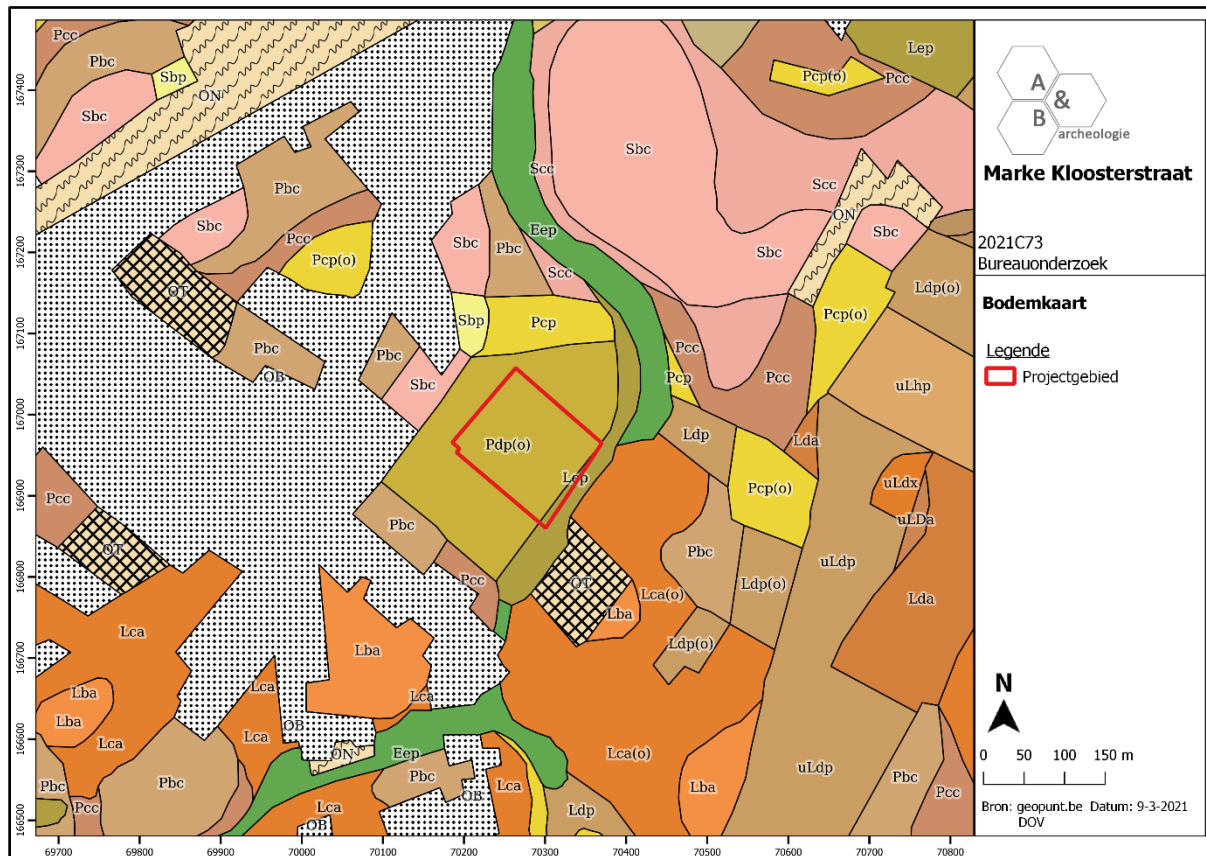

Figuur 11 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart worden Pdp(o) gronden aangeduid op het plangebied. De gronden nabij de Markebeek worden als Lep gekarteerd (deze vallen volgens de bodemkaart net binnen de zuidoostelijke grens van het plangebied).

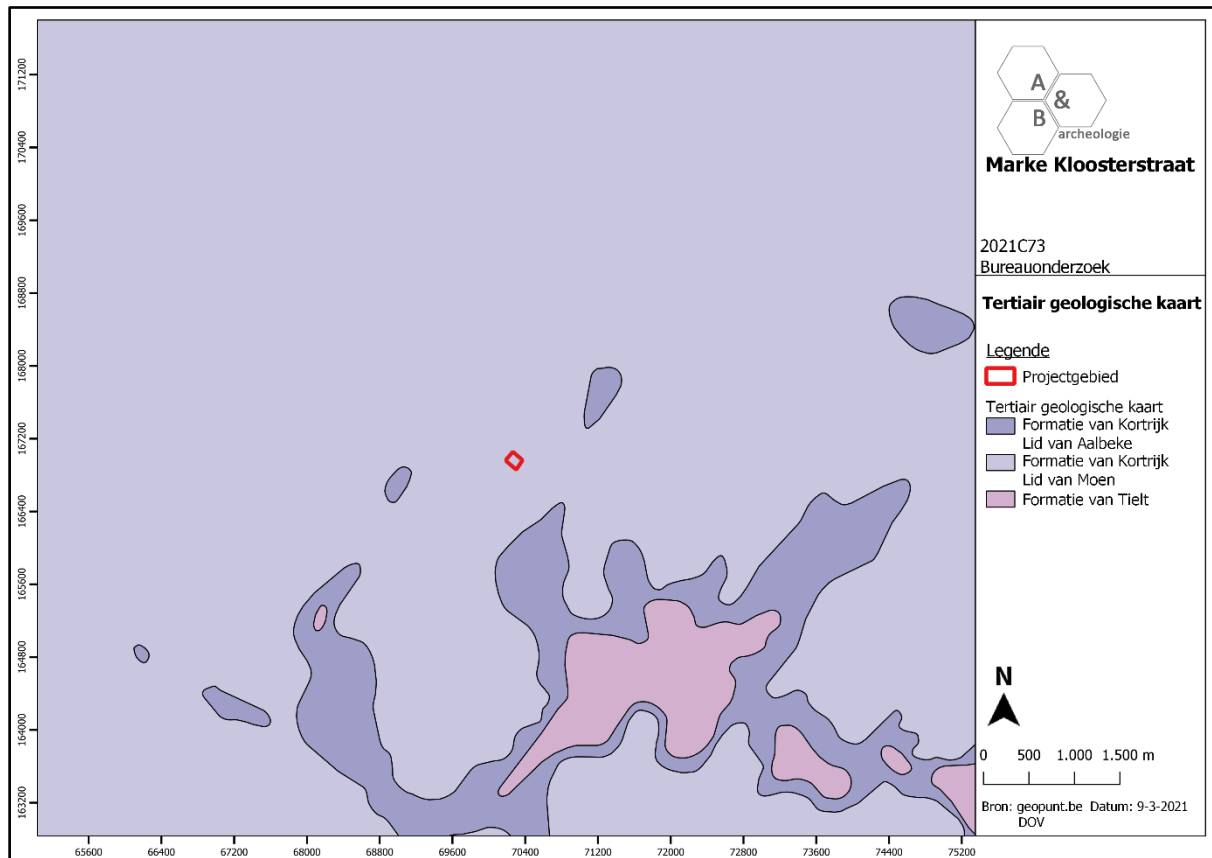
- Pdp(o): matig natte licht zandleembodem zonder profiel. De (o) duidt op een sterk antropogene invloed. Het zijn meestal colluviale gronden zonder profielontwikkeling. De Ap is ongeveer 30cm dik, homogeen, zeer donker grijsbruin en goed humeus. Tussen de bouwvoor en de Cg komt veelal een zwak humeuze overgangshorizont voor. Roestverschijnselen beginnen tussen 40 en 60cm. De bodems zijn veelal te nat in de winter.
- Lep: natte zandleembodem zonder profiel. Deze hydromorfe alluviale bodem is veel te nat en soms kortstondig geïnundeerd in de winter; vochtig in de zomer. De kleur is overwegend grijs met talrijke roestvlekken; dieper dan 80cm wordt blauwgrijs reductiemateriaal aangetroffen.

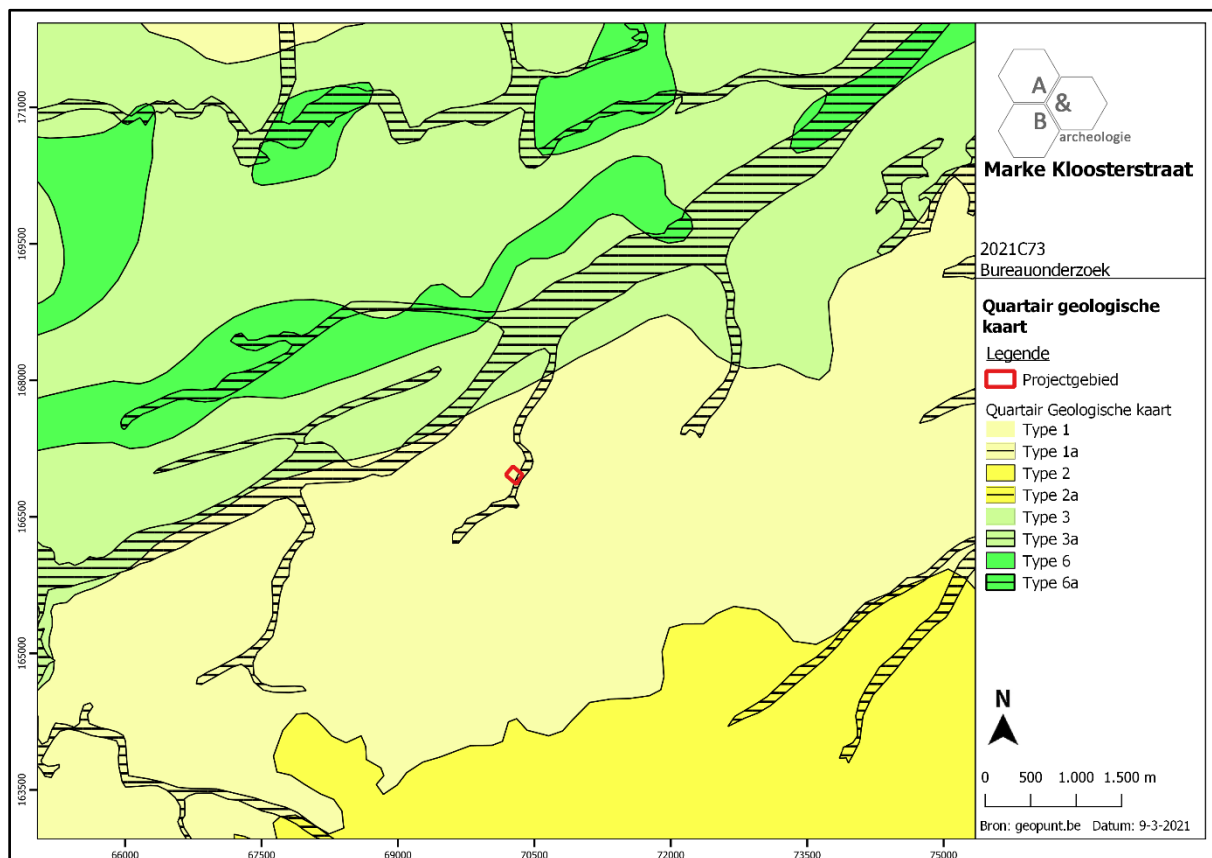
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen die toebehoren aan de Formatie van Kortrijk, Lid van Moen: grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen; Nummulites planulatus. De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 1 (geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (1)) in het westen en type 1a (Holocene en/of Tardiglaciale fluviatiele afzettingen (a) bovenop de Pleistocene sequentie (1)) in het oosten. De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

1	
ELPw en/of HQ	ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en het centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.

Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

1a	
FH	* De karteereenheid is mogelijk afwezig. □ De karteereenheid is mogelijk aanwezig. FH Fluviale afzettingen (organochemisch en perimariën inclusief), afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal (Laat-Weichseliaan). ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. HQ Hellingsafzettingen van het Quartair. FLPw Fluviale afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).
ELPw en/of HQ	
FLPw	

Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering⁹

De eerste vermelding van de entiteit Marke dateert van 1066 en is te vinden in een cartularium van de Sint-Pietersabdij te Rijsel als "...apud villam Marcam...". Volgens Gysseling is de dorpsnaam afgeleid van het hydroniem "markô" (de moerassige) en mogelijkerwijze ontleend aan de Markebeek. Volgens C. Tavernier verwijst de naam naar de Germaanse uitdrukking voor "grens" of "grensgebied". Onder graaf Boudewijn IV (938-1035) wordt de "Pagus Cortracensis" omgevormd tot de Kasselrij Kortrijk, onderdeel van het Graafschap Vlaanderen, en opgedeeld in vijf roeden. Marke maakte deel uit van de roede der Dertien Parochies. De kern van de gemeente wordt gevormd door de dorpsheerlijkheden Blommegem en Marke die steeds samen verpacht werden. Tussen 1490 en 1718 behoorde de heerlijkheid Marke toe aan de aanzienlijke Brugse familie Anchemont. In 1236-1237 dragen Johanna en Agnes van Roodenburg de heerlijkheid Rodenburg op aan Johanna van Konstantinopel met de uitdrukkelijke wens om een Cisterciënzerklooster te stichten. Daarop laat Johanna te Marke een Cisterciënzinnenabdij optrekken met kloostergebouwen, een abdijhoeve, een abdijmolen en een ruime boomgaard met moestuin, "Beata Maria de Marke" of "O.-L.-Vrouw ten Spieghele" genaamd. Al heel vroeg in haar bestaan, tussen 1265 en 1267, wordt de abdij om veiligheidsredenen overgebracht naar de Groeningevlakte te Kortrijk. Het oude klooster wordt heringericht als hoeve, het z.g. "Goed te Rodenburg". Het woonhuis en de andere gebouwen van het Goed te Rodenburg werden in 1967 gesloopt. De 18de-eeuwse schuur bleef evenwel behouden en na restauratie in 1976 omgevormd tot kapel en polyvalente ruimte. De stichting van de abdij betekende de aanvang van een aanzienlijke bezitsvorming voor de Groeningeabdij die alleen al te Marke, Goed te Rodenburg, Ter Doenaert, het Goed te Bruwinghe, het Goed te Kiekens, het Molengoed, het Goed Roosendaal, acht partijen bos en andere goederen omvatte. Tot aan de Franse Revolutie zou de abdij in Marke een uitgebreid grondbezit van ca. 170 hectare behouden. De molen van de abdij te Marke, de reeds in 1236 vermeldde Rodenburgmolen, verdween omstreeks 1641. Naast deze molen zijn nog zeker drie andere molenlocaties te Marke bekend. Op de plaats waar zich heden Vannestes molen bevindt (stenen koren- en oliemolen uit ca. 1800) bevond zich voordien de staakmolen van Vanhende. De in 1565 vermeldde Boondriesmolen op de wijk Pauvre Leute verdween op het einde van de 19de eeuw, net zoals de 18de-eeuwse molen op Markesteert.

De ligging langs de Leie en de nabijheid van de vesting Kortrijk leidt in het tweede deel van de 16de eeuw tot de vernieling van het omliggende platteland en de ontvolking. De bezittingen van o.m. het O.-L.-Vrouwehospitaal en de Groeningeabdij worden zwaar getroffen. In 1580 vernielen Schotse soldaten het Molengoed van de Groeningeabdij. In 1586 wordt het Goed te Rodenburg volledig vernield. In de periode 1583-1584 wordt Marke geteisterd door strooptochten vanuit Oostende en Sluis. In 1571 wordt een 20ste penningcohier opgesteld waaruit blijkt dat 40% van de 100-tal woningen bestaat uit zeer kleine boerenwoningen van het "langgeveltype". De middenklasse beschikt meestal over een afzonderlijk woonhuis, een schuur, stallen en een bakhuis. De 20-tal grote hoeves waren meestal voorzien van een één- of meervoudige omwalling; binnen de grachten

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14510;>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/7611;>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/60919;>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/60940.>

omvatten zij een woonhuis, één of meerdere schuren, stallen en een bakhuis, in sommige gevallen zelfs een duiventoren, wagenkot en/of toegangspoort.

In het tweede kwart van de 17de eeuw wordt het uitzicht van het dorpscentrum bepaald door de kerk en achterliggende omwalde pastorie en de met bomen beplante dreef die leidt naar de omwalde hoeve, het "Goed te Marke". De Markeplaats aan de samenkomst van vijf kleine wegen omvatte slechts een tiental gebouwen. In de eerste helft van de 17de eeuw kende Marke een moeizame heropbloei. Tijdens de tweede helft van de 17de eeuw werd het driemaal betrokken in oorlogsgeweld: bij de verovering van Kortrijk door de Fransen (1648-1650) wordt o.m. het "Goed te Rodenburg" vrijwel geheel door de Fransen verwoest. In 1648 wordt een brug geslagen tussen Marke en Bissegem. In 1667-1668 volgt een nieuwe belegering van Kortrijk. Ten gevolge van de Vrede van Aken (1668) wordt het Kortrijkse aan Frankrijk toegewezen. In 1678 wordt het, met uitzondering van de roede van Menen, aan Spanje teruggeschonken. De Negenjarige Oorlog (1688-1697) wordt gekenmerkt door een verarming van de bevolking en een ineenstorting van landbouw, veeteelt, handel en nijverheid. In 1695 organiseert de Franse generaal Villeroi vanuit Marke strooptochten in heel de streek.

Gedurende de 18de eeuw blijft de bebouwing in de dorpskom nagenoeg ongewijzigd. Volgens een renteboek van 1776 omvat de totale bebouwing rond de kerk hooguit een 20-tal woningen. Sociaal-economisch zijn landbouw en artisanale huisnijverheid de basis van het dagelijks bestaan. Naast een overstroming (1704) doen vooral de over en weer gaande troepenbewegingen ten gevolge van de herhaalde Franse pogingen om Kortrijk in te nemen zich in Marke gevoelen. Na het afsluiten van de Vrede van Utrecht (1713) komen onze gewesten uiteindelijk weer onder Oostenrijks gezag. In 1744 vindt er opnieuw een Franse inval plaats waarbij Kortrijk en Doornik veroverd worden. Door de Vrede van Aken (1748) blijven onze gewesten deel uitmaken van het Oostenrijkse grondbezit. Onder de regering van Maria-Theresia (1740-1780) kennen ze een zekere voorspoed. Na de Brabantse Omwenteling en het korte bestaan van de Verenigde Belgische Staten (1789-1790) kwam de Oostenrijkse restauratie (1790-1792). In 1794 kwam de omgeving van Kortrijk opnieuw onder Frans gezag.

Op economisch gebied heeft Napoleons verbod op de handel met Engeland een zware inzinking tot gevolg. De Engelse linnenindustrie, die reeds vroeg over een mechanische vlaspinnerij beschikt, importeert daarenboven haar goedkopere producten via smokkelroutes. Dit laat zich al snel voelen in een trapsgewijze degradatie van de vlasindustrie te Marke, die zich omwille van de hoge Franse tol op buitenlands linnen ook in de periode van het Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830) voortzet.

Vanaf 1850 leidt de industrialisering, zoals in zovele Vlaamse dorpen, tot een ommekeer in de levenssituatie. Naast de vlasnijverheid, die heel wat mensen tewerkstelt, zorgt de bouw van een dakpannenfabriek en de stichting van een weverij voor verdere industriële ontsluiting. In 1910 wordt aan de Engelse Wandeling de pannenfabriek S.A. Tuilleries du Pottelberg opgetrokken. De stoommachinekamer met behouden stoommachines en de kleispoorlijn werden definitief beschermd bij M.B. van 6 september 2002. In 1913 bereikt de vlasnijverheid haar hoogtepunt. De grote schuren o.m. in de Rekkemsestraat verwijzen naar dit verleden.

Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog wordt de weeffabriek bezet, de stock in beslag genomen en de productie stilgelegd. Pas na 1919 wordt de productie hervat. De dakpannenfabriek

wordt door de Duitsers gebruikt als materiaaldepot. Het klooster van Marke wordt door de bezetter omgevormd tot veldhospitaal. Op 4 november 1918 vernielt een zware brand een groot gedeelte van het klooster. Tijdens de Eerste Wereldoorlog leggen de Duitsers op het grondgebied van Marke twee vliegvelden aan, Jasta (Jagdstaffeln) 10 en 11, van waaruit het IJzerfront bestookt wordt. Jasta 11 wordt begrensd door de Leie, de Bissegemstraat en de Markebeek. Jasta 10 ligt aan de overzijde van de spoorwegberm. Vanaf eind juni 1917 heeft de beroemde jachtvlieger Manfred von Richthofen zijn hoofdkwartier op het kasteel van Marke. Hij leidt er tot 21 januari 1917 zijn beruchte "Flying Circus", het Jachtgeschwader I, dat verspreid ligt over de vliegvelden van Marke, Bissegem en Heule-Watermolen. Op 15 oktober 1918 wordt de Leiebrug opgeblazen door de terugtrekkende Duitsers.

Het herstel na de Eerste Wereldoorlog verloopt langzaam. De schade die de voorgevel en de middenbeuk van de kerk hebben opgelopen wordt pas in 1920 hersteld, en het duurt nog tot 1921 voordat er begonnen wordt met de bouw van een nieuwe brug over de Leie. Onder invloed van de toenemende werkgelegenheid in de vlassector en de textielnijverheid beleeft Marke in de periode van het interbellum een belangrijke industriële expansie. De groeiende economische activiteit heeft een stijging van het aantal inwoners en woningen tot gevolg.

Op 23 mei 1940 blazen terugtrekkende Engelse troepen de Leiebrug op. In de loop van de Tweede Wereldoorlog heeft Marke sterk te lijden onder de geallieerde bombardementen op het nabijgelegen Vormingsstation en het vliegveld van Wevelgem, waarbij o.m. de dakpannenfabriek van Marcke-by-Kortrijk wordt verwoest. In totaal vernielen de geallieerde bombardementen van 1943-1944 bijna 1/3 van het gehele woningbestand. Het bevolkingspeil van 1941 wordt pas in 1953-1954 opnieuw bereikt.

In 1955 worden de Duitse soldaten van het "Ehrenfriedhof Marcke" in de Hellestraat opgegraven en overgeplaatst naar het Soldatenfriedhof in Menen. Kort na het beëindigen van de Tweede Wereldoorlog wordt begonnen met de wederopbouw van o.m. de weeffabriek De Witte-Visage (1946-1948). De textielnijverheid blijft toonaangevend in Marke, terwijl zich eveneens een belangrijke bouwnijverheid ontwikkelt. Na de volledige wederopbouw en de stelselmatige ontsluiting van de bouwgronden in het centrum, stijgt de bevolking erg snel en evolueert Marke tot een uitgesproken woongemeente van de Kortrijkse agglomeratie. Dit uit zich onder meer in de snelle bevolkingsgroei en een hoge tewerkstelling buiten de gemeente, voornamelijk in en rond Kortrijk. In 1976 wordt Marke een fusiegemeente van Kortrijk.

Om aan de vraag naar woningen te voldoen groeien sedert de Tweede Wereldoorlog aan weerszijden van de Pottelberg dichtbevolkte residentiële en sociale woonwijken die het bevolkingscijfer aanzienlijk deden stijgen. Ondanks grote infrastructuurwerken zoals de bouw van de huidige brug over de Leie (1967-1969) en het aanleggen van een ringlaan rond Kortrijk (1972-1978) wordt ook Marke getroffen door de economische crisis van de jaren 1980 wat o.m. leidt tot de sluiting van de weverij De Witte-Visage en de voormalige dakpannenfabriek.

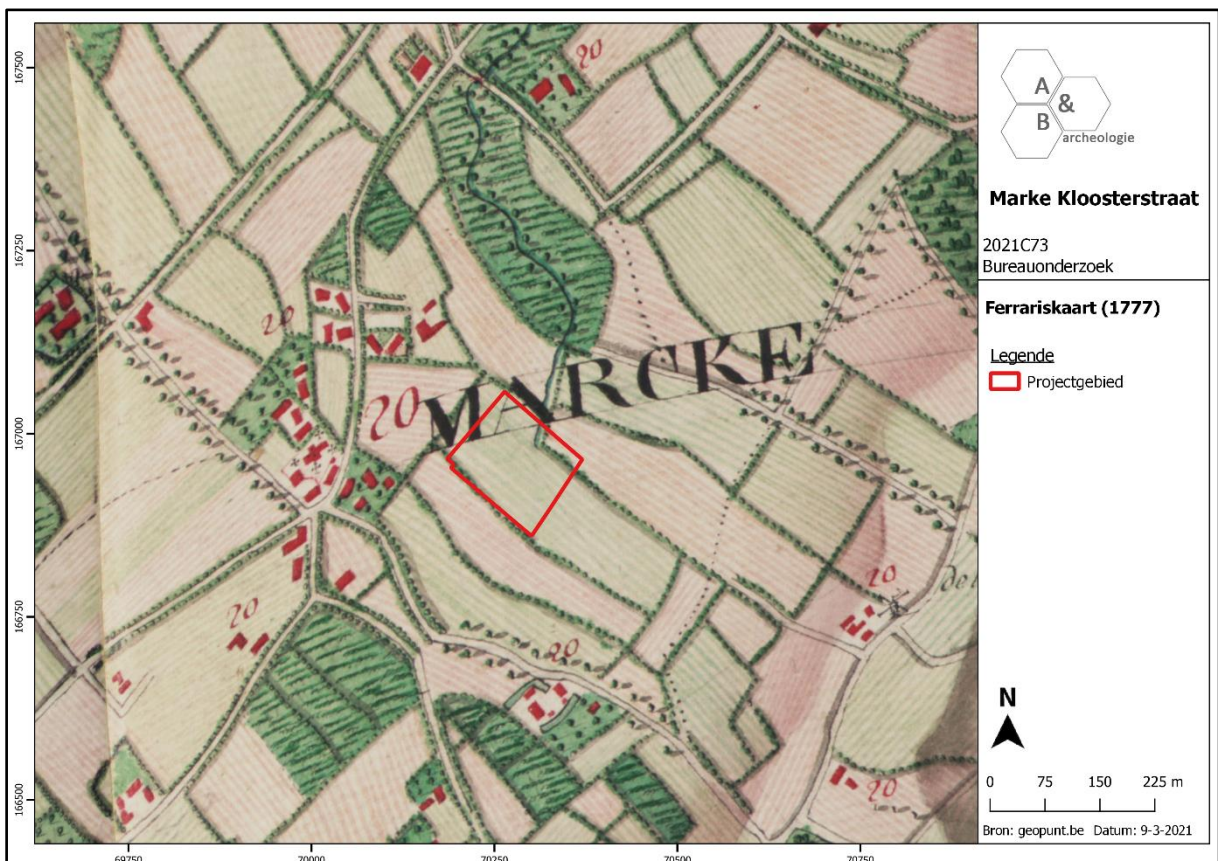
De Kloosterstraat wordt in 1789 de "Straete loopende van de oude smisse naer de Plaets" genoemd, tijdens de 19de eeuw is ze een deel van buurtweg 3 of de Hellestraat. In 1910 wordt het noordelijk deel van de Hellestraat de Kloosterstraat genaamd, naar het aldaar gelegen klooster. Dit klooster, dat ten zuiden van het plangebied te situeren is, dateert uit 1835 en werd opgericht door de zusters Onbevlekt Ontvangen. In 1842 wordt er een kostschool ingericht en in 1899 een weeshuis, met

bijbehorende klaslokalen. De neogotische kapel wordt in 1863 opgetrokken. Later volgen een bewaarschool (1881), een bejaardentehuis (1887) en een nieuwe school met woonhuis en slaapzaal voor weeskinderen (1899). Tot in 1914 werden de schoolgebouwen stelselmatig uitgebreid. In 1918 wordt de kloostervleugel door brand vernield. Het rusthuis werd begin jaren 2000 uitgebreid en vernieuwd, het vorige dateerde van 1948. Recent werden er assistentiewoningen ondergebracht in het voormalige klooster.

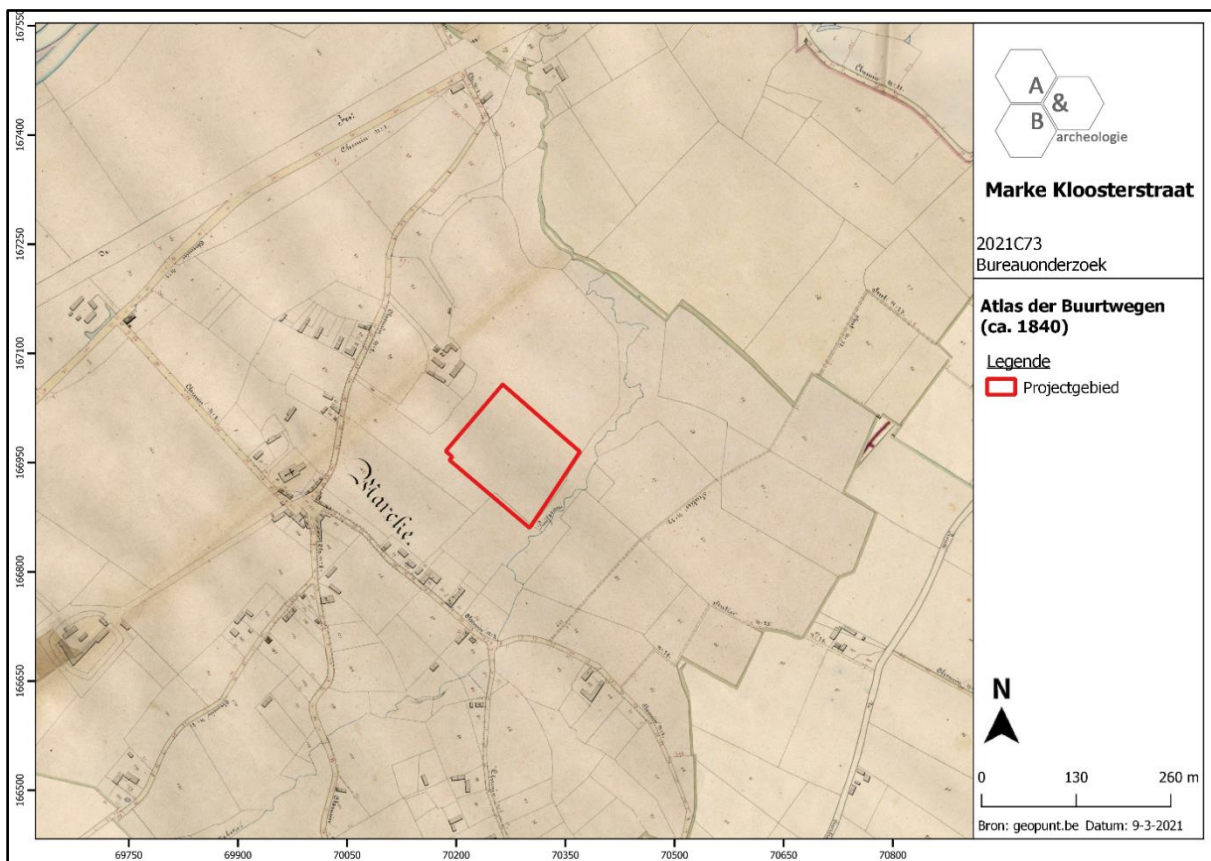
Bovenstaand historisch overzicht geeft geen directe info over het plangebied, daarvoor is men aangewezen op de cartografische bronnen. De oudste betrouwbare kaart waarop het plangebied is afgebeeld, is de Villaretk kaart uit 1745-1748. De kern van Marke met de schaarse bebouwing errond en de Kloosterstraat zijn goed herkenbaar. Het terrein is te situeren ten oosten van de kleine dorpskern, en net ten westen van de kronkelende Markebeek. Het plangebied is onbebouwd en deels in gebruik als landbouwgrond, deels als meersen langs de beek. Op de Ferrariskaart uit ca. 1777 is het terrein onbebouwd en volledig in gebruik als landbouwgrond. Het is vreemd dat de Markebeek lijkt te stoppen ter hoogte van het plangebied, terwijl deze in werkelijkheid verder zuidwaarts doorloopt. Ten westen van het plangebied is een hoeve afgebeeld, die op de latere kaarten wordt aangeduid als Hemel of Hemelrijk. Dit is eigenlijk de voormalige hoeve "Craeyepoelhof", op heden ingericht als tuincentrum. De oudste vermeldingen ervan gaan terug tot 1632. Het erf was in oorsprong volledig omweld, deze omwalling is op heden echter volledig verdwenen. Op de kaarten uit midden 19de en begin 20ste eeuw blijft het plangebied steeds onbebouwd en vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. De bewoning langsheen de Kloosterstraat neemt geleidelijk toe. Na WO II wordt de omgeving meer een meer bebouwd, een evolutie die goed af te lezen is op de luchtfoto's vanaf 1971 tot heden. Het plangebied bleef echter steeds landbouwgrond en onbebouwd, met uitzondering van het stukje braakliggende grond in het zuidwesten, dat sinds 1979-1990 van de rest van het plangebied is afgescheiden. Bij de werken voor het nieuwe rusthuis rond 2000-2003 was, afgaande op de luchtfoto uit die periode, het uiterste zuidelijke deel van het plangebied mogelijk in gebruik als werfzone. Enkele jaren geleden werd hier een gracht en pad aangelegd.

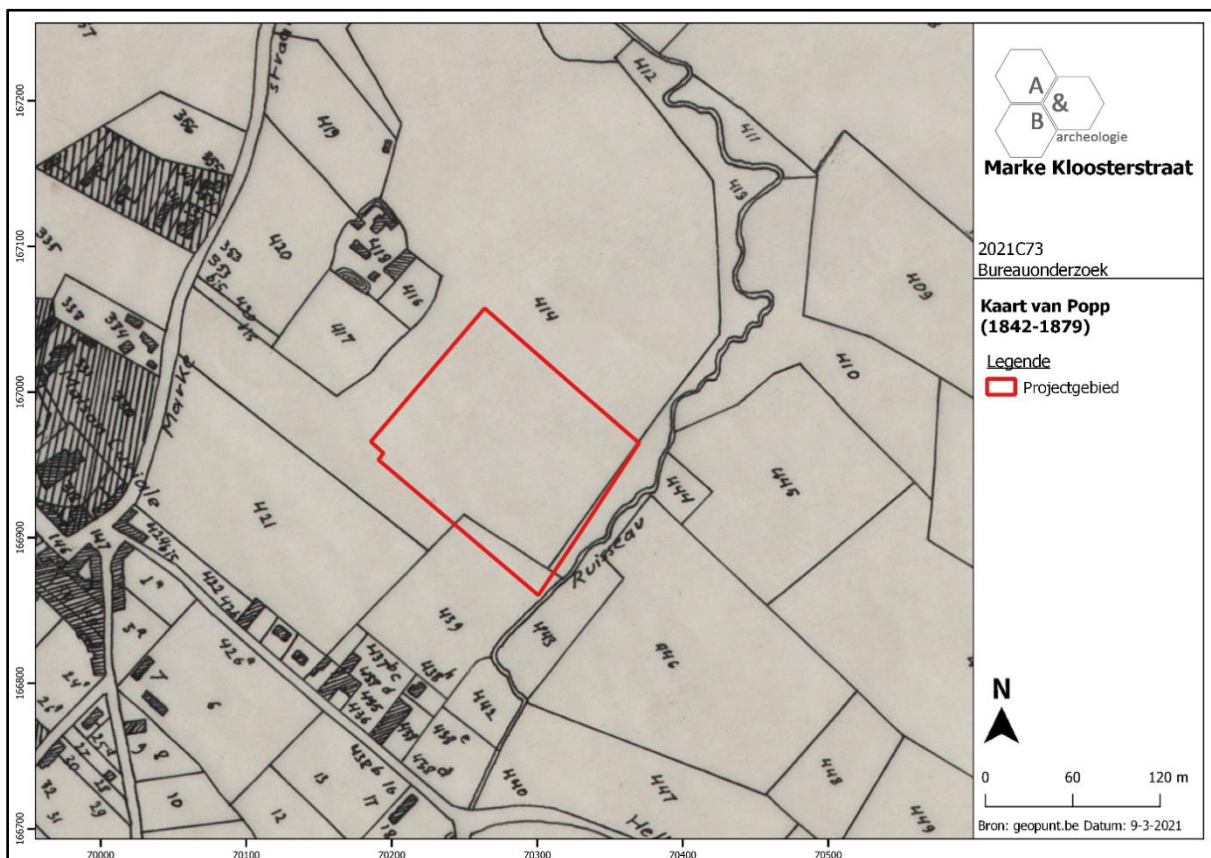
Figuur 17 Benaderende situering van het plangebied op de Villaretkaart (1745-1748) (bron: geopunt.be).

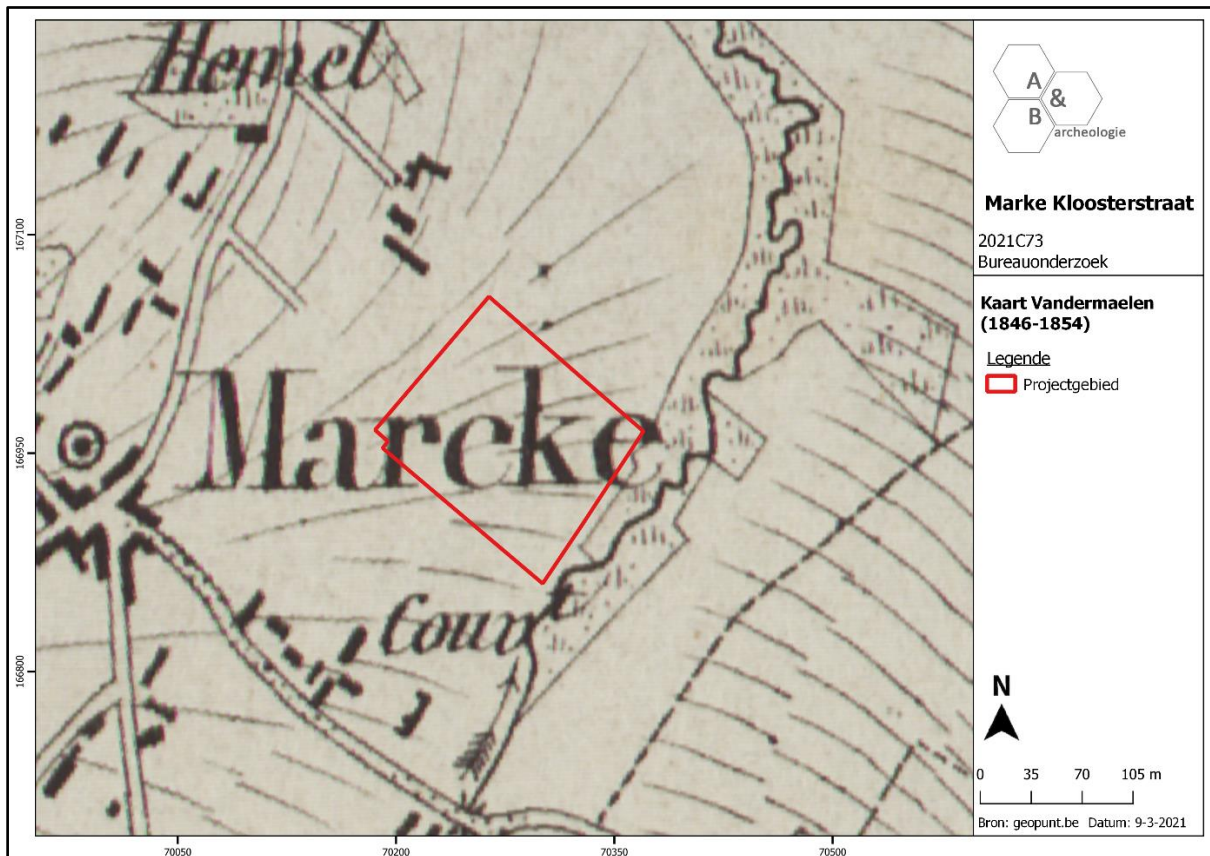
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

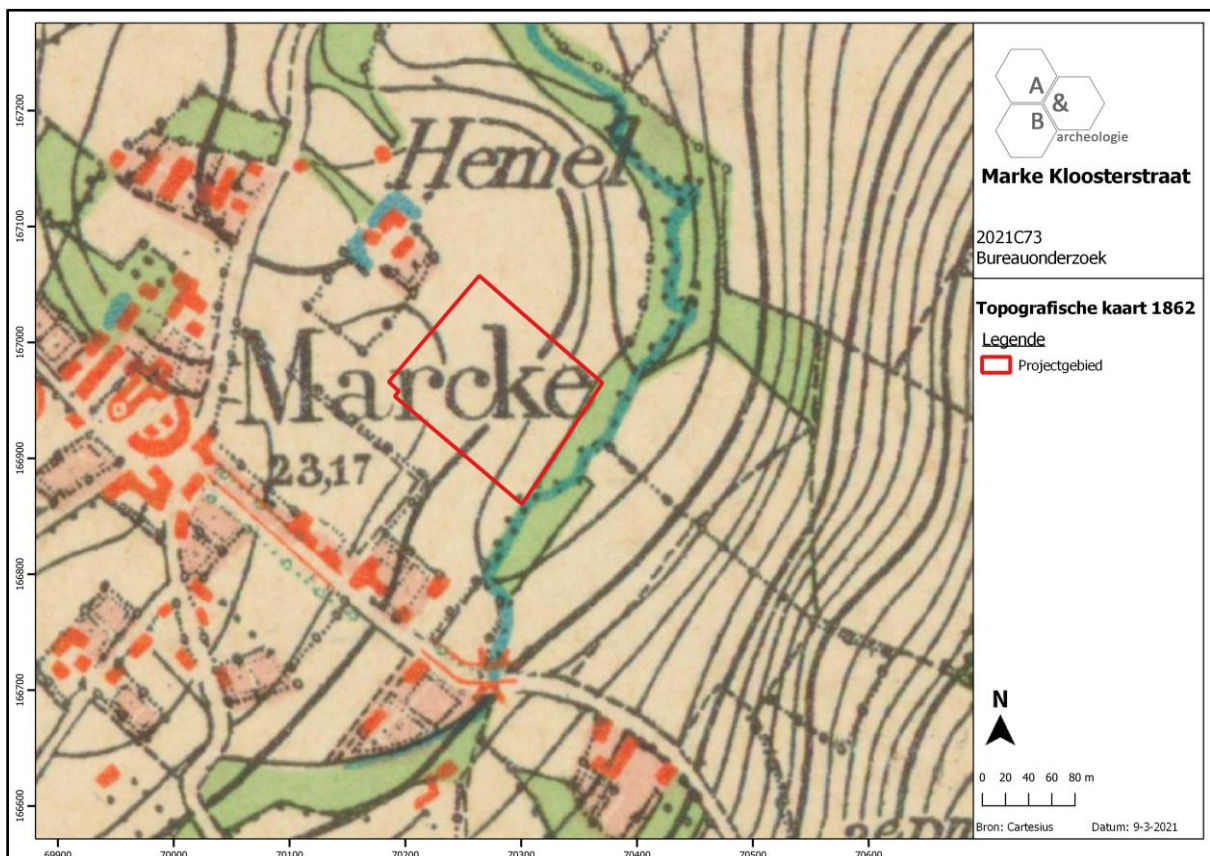
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

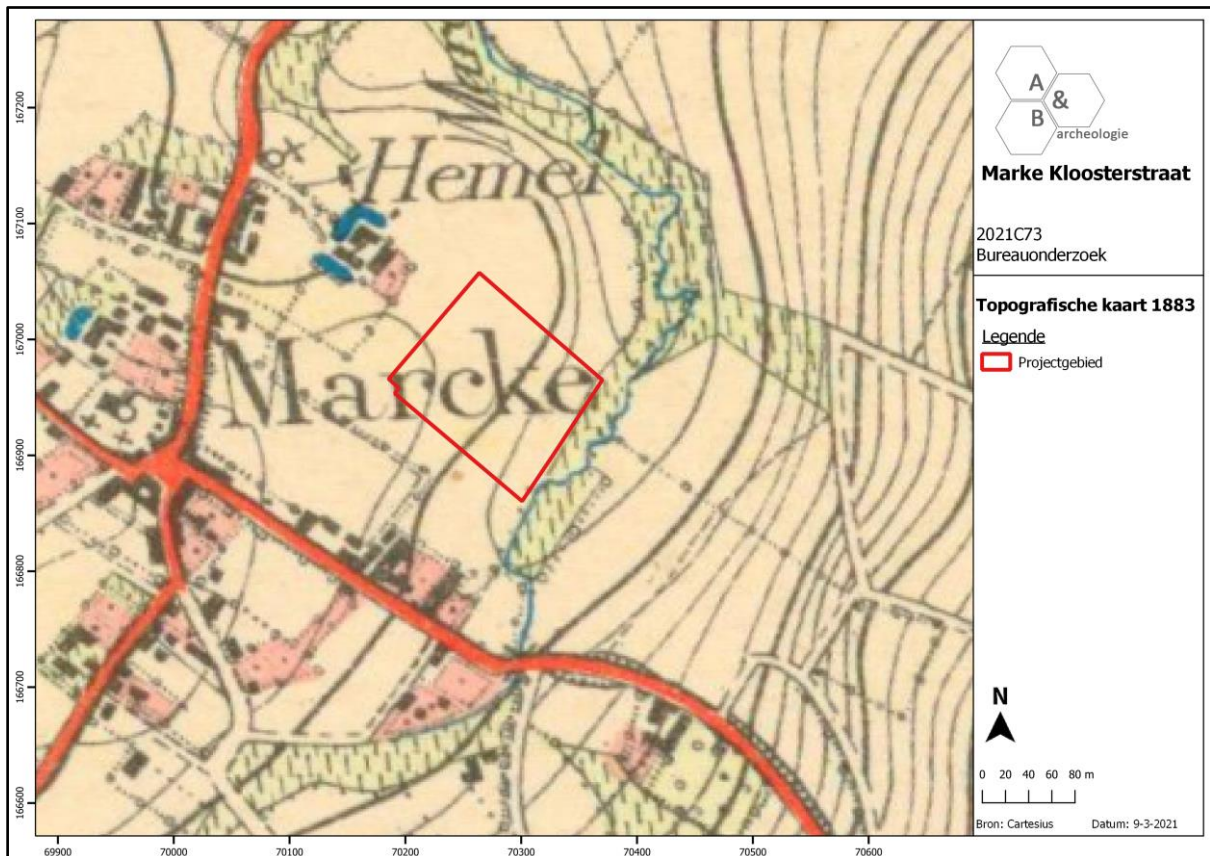
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

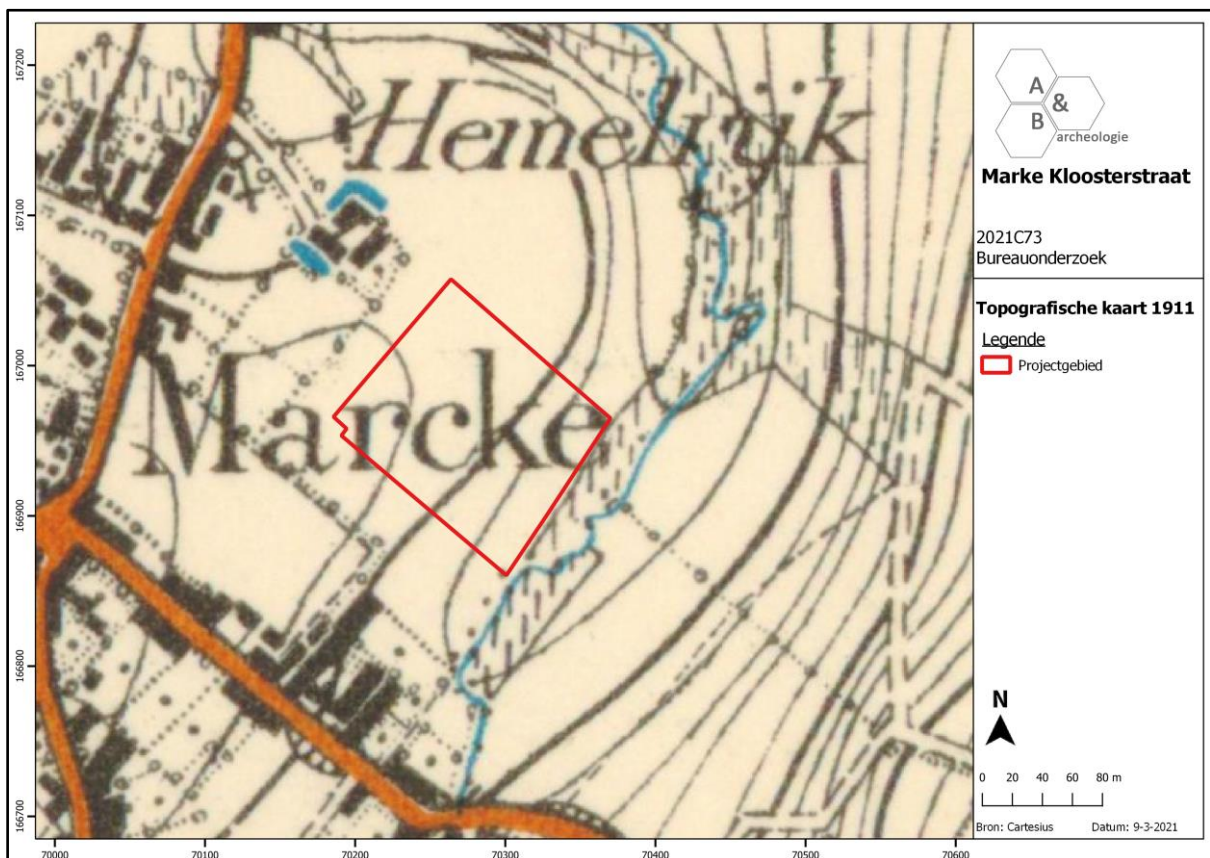
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).

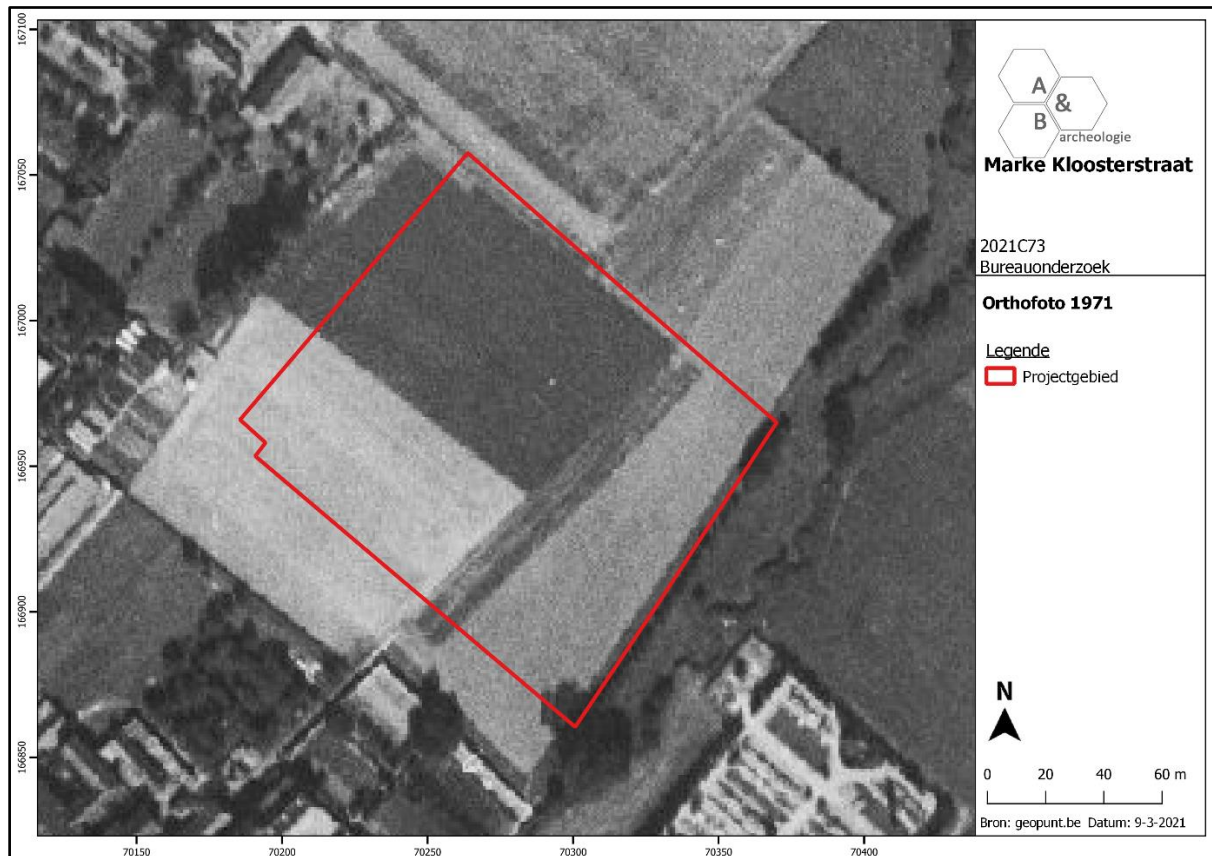
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).

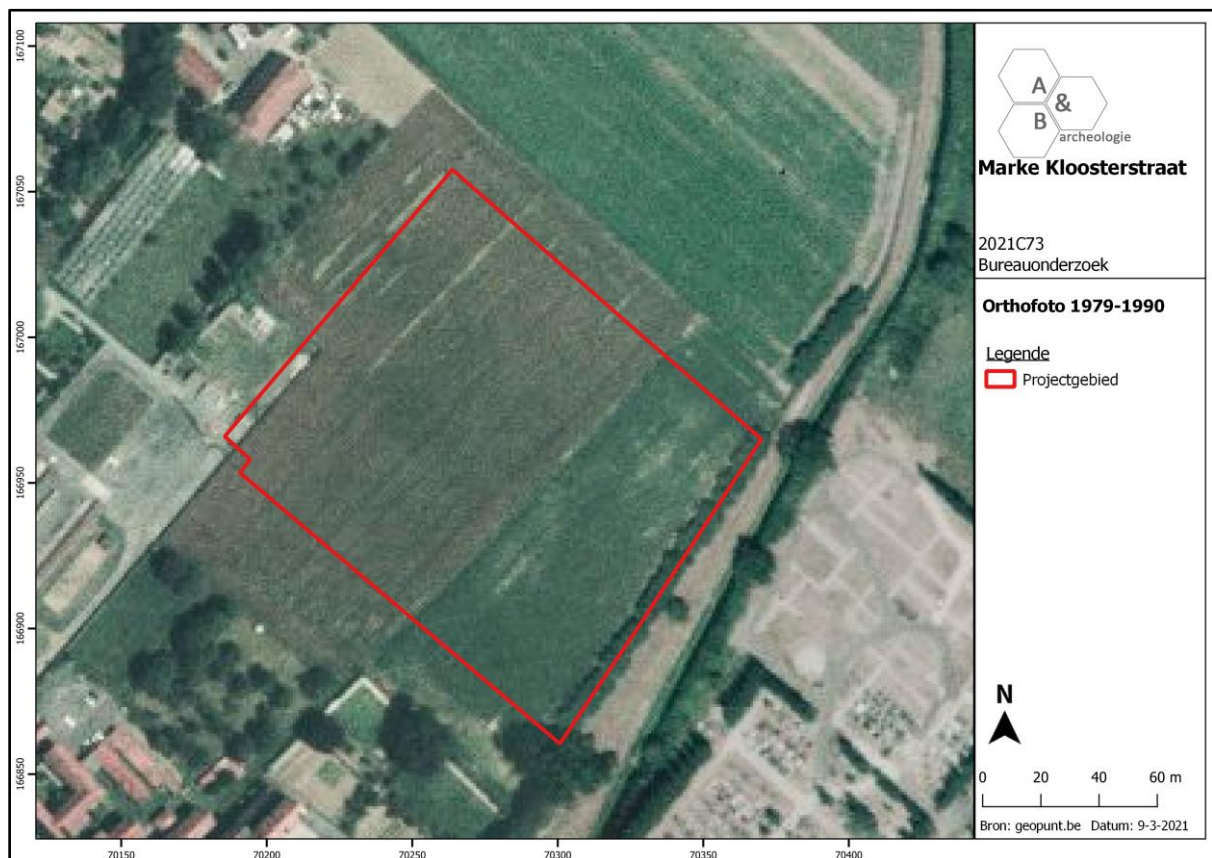
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).

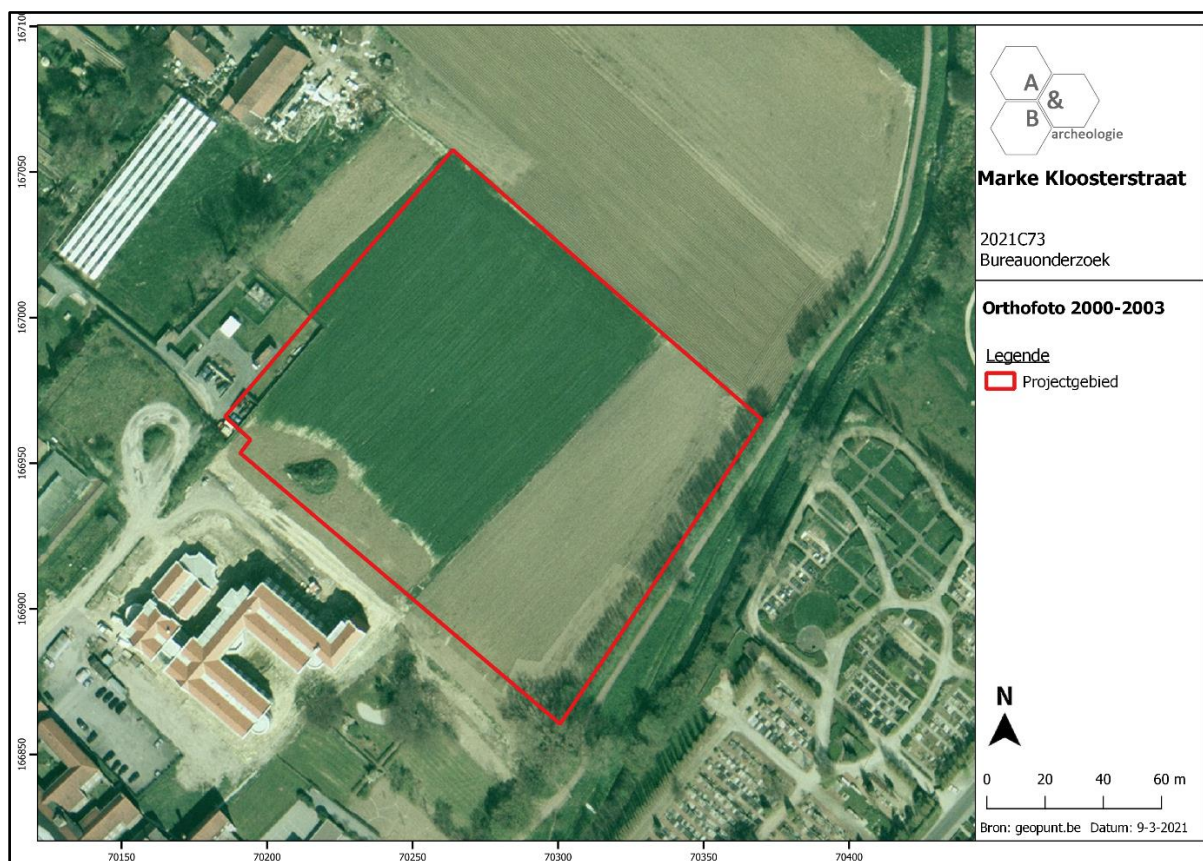
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).

Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden in de omgeving van het plangebied meerdere archeologische sites aangeduid. Deze zijn echter meestal gekend via cartografisch of archivalisch onderzoek, of via veldprospecties. Er vond in Marke nog niet zo veel gravend archeologisch onderzoek plaats.

Bij veldprospecties langsheen de Leie kwamen op meerdere locaties lithische artefacten uit de steentijden aan het licht, als losse vondst aan het maaiveld (bvb. CAI Locaties 73673, 73653, 71125, 76748). Sites uit de metaaltijden zijn vooralsnog niet aangetroffen. Bij veldprospecties werd soms ook Romeins materiaal aangetroffen (bvb. 1ste-2de-eeuwse munt op CAI Locatie 76748), wel is een toevalsvondst uit 1964 gekend waarbij een Romeins brandgraf met 15 of 16 potten en een glazen flesje werd gevonden bij de bouw van een garage (CAI Locatie 73692). Bij de veldprospecties op de eerder vermelde locaties werden doorgaans ook vondsten uit de late middeleeuwen of post-middeleeuwen aangetroffen.

Het voormalige Craeyepoelhof wordt aangeduid als CAI Locatie 73684, en er wordt gesteld dat dit vermoedelijk teruggaat op een laatmiddeleeuwse site met walgracht. In de omgeving zijn er nog meerdere van dergelijke laatmiddeleeuwse sites met walgracht gekend: CAI Locaties 73695 (minstens sinds 1632 was hier de pastorie gevestigd), 73691 (Goed te Kiekens, oudste vermelding uit 1578), 73678 (oudste vermelding uit 1681), 73659 (Goed te Marke, oudste vermelding uit 1357), 73660 (Goed te Rodenburg). Geen van deze sites werd op heden archeologisch onderzocht.

Recent werden door Acke & Bracke bvba op enige afstand ten zuidoosten van het plangebied enkele prospecties uitgevoerd (langsheen de Hellestraat en de Kardinaalstraat), deze leverden echter geen relevante archeologische sporen op

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Minstens sinds midden 18de eeuw was het terrein in gebruik als landbouwgebied en onbebouwd, gelegen op kleine afstand ten noordoosten van de dorpskern van Marke. Deze kern was echter lange tijd niet meer dan een centrale marktplaats met kerk, enkele huizen en een aantal wegen, waaronder de Kloosterstraat, die vanuit de markt naar de gehuchten in de omgeving leiden. In het landelijke gebied rondom deze kern lagen verschillende verspreide hoeves, waaronder het voormalige Craeyepoelhof ten westen van het plangebied, dat waarschijnlijk teruggaat op een laatmiddeleeuwse site met walgracht. In de 19de eeuw werd een klooster gebouwd ten zuiden van het plangebied langs de Kloosterstraat, dat op heden is omgevormd tot een rust- en verzorgingstehuis en een school. Het plangebied bleef echter steeds onbebouwd. Behalve het recente uitgraven van een gracht langs de zuidelijke grens, hebben er waarschijnlijk geen grootschalige bodemverstoringen plaatsgevonden op het terrein sinds midden 18de eeuw.

- Net ten oosten van het plangebied stroomt de Markebeek, en het terrein helt af richting deze waterloop. Het is gelegen in de vallei van de beek en wordt bodemkundig hoofdzakelijk gekarteerd als matig natte licht zandleembodem zonder profiel. Deze bodem zou onderhevig zijn geweest aan een sterk antropogene invloed, het is echter onduidelijk wat deze invloed precies inhoudt. De ligging in de vallei kan er eventueel voor gezorgd hebben dat er afdekkende bodemlagen aanwezig zijn bovenop het archeologische niveau.

- In de dorpskern van Marke werd tot op heden volgens de Centraal Archeologische Inventaris nog geen gravend archeologisch onderzoek uitgevoerd. Gegevens verkregen via toevalsvondsten en veldprospecties tonen echter aan dat de regio al sinds lang werd gefrequentieerd. Er zijn vondsten uit de steentijden en de Romeinse periode gekend. Ook middeleeuwse archaeologica werden meermaals aangetroffen, wat gezien de vroegste vermelding van Marke in de 11de eeuw niet onlogisch is. In de omgeving zijn meerdere laatmiddeleeuwse sites met walgracht te situeren. Algemeen kan aan het plangebied - gezien de ligging op een hellend terrein met eventueel een afdekkende fluviatiele laag, vlakbij water, en op percelen waar de laatste 270 jaar geen grootschalige verstoringen lijken te hebben plaatsgevonden en rekening houdend met de diverse gekende archeologische indicatoren in de omgeving – een eerder hoge archeologische verwachting gegeven worden.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld in 44 bouwlotten. Deze bouwlotten (lengte bouwblok: 9,5m) voor individuele woningen met tuin worden geordend in 4 noordwest-zuidoost gerichte stroken. Er wordt een nieuwe weg aangelegd die zal aansluiten op de Goudsmedenstraat en 3 aftakkingen naar het zuidoosten zal krijgen, waardoor deze weg min of

meer een E-vorm krijgt. Langs de wegenis worden meerdere plantvakken en parkeerplaatsen voorzien. Bijkomend worden 2 wandel-/fietswegen aangelegd die in het westen aansluiten op de nieuwe wegenis en in het oosten verbinding maken een groenzone die langsheen de gehele zuidoostelijke grens van het plangebied komt liggen. In de noordoostelijke hoek wordt een bufferbekken uitgegraven. De bestaande gracht in het zuiden wordt plaatselijk onderbroken, het bestaande pad er net ten noorden van wordt gesupprimeerd en opgenomen in de nieuwe wegenis. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op bijna het volledige terrein: het bouwrijp maken van de landbouwgronden, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegenis en het bufferbekken de nutsleidingen en -voorzieningen, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de groenzone,... Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een eerder hoge archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de dorpskern van Marke, waar tot op heden geen gravend archeologisch onderzoek gebeurde. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren, omdat de gronden momenteel nog worden bewerkt en niet beschikbaar zijn voor onderzoek.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode noodzakelijk om uit te voeren. Minstens een deel van het plangebied behoort tot de vallei van de Markebeek. Volgens de Quartaire kaart zijn er fluviatiele afzettingen aanwezig in het oostelijke deel van het plangebied, en de kans dat deze een ouder loopniveau afdekken, is niet onbestaande. Daarnaast kan op die manier ook de bodemopbouw exacter in kaart worden gebracht. Indien een ouder afgedekt loopniveau bewaard is ter hoogte van

het plangebied, kan dit een aanwijzing zijn dat eventuele steentijdsites bewaard zijn. Het voorstel voor het landschappelijk bodemonderzoek, door middel van boringen, wordt in het programma van maatregelen verder uitgewerkt en verduidelijkt.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De top laag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie verder) een metaaldetector ingezet worden ter controle van de aangelegde sleuven en de grondhopen.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing als blijkt dat er tijdens de landschappelijke boringen vastgesteld wordt dat er mogelijk steentijdsites aanwezig kunnen zijn. De te volgen strategie en methodiek hangt bijgevolg af van de landschappelijke boorresultaten.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing als blijkt dat er tijdens de landschappelijke boringen vastgesteld wordt dat er mogelijk steentijdsites aanwezig kunnen zijn. De te volgen strategie en methodiek hangt bijgevolg af van de landschappelijke boorresultaten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Deze proefsleuven moeten aangelegd worden na het uitvoeren van de landschappelijke boringen (en na een eventueel archeologisch booronderzoek en/of steentijd proefputtenonderzoek). Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Minstens sinds midden 18de eeuw was het terrein in gebruik als landbouwgebied en onbebouwd, gelegen op kleine afstand ten noordoosten van de dorpskern van Marke. Deze kern was echter lange tijd niet meer dan een centrale marktplaats met kerk, enkele huizen en een aantal wegen, waaronder de Kloosterstraat, die vanuit de markt naar de gehuchten in de omgeving leiden. In het landelijke gebied rondom deze kern lagen verschillende verspreide hoeves, waaronder het voormalige Craeyepoelhof ten westen van het plangebied, dat waarschijnlijk teruggaat op een laatmiddeleeuwse site met walgracht. In de 19de eeuw werd een klooster gebouwd ten zuiden van het plangebied langsheen de Kloosterstraat, dat op heden is omgevormd tot een rust- en verzorgingstehuis en een school. Het plangebied bleef echter steeds onbebouwd. Behalve het recente uitgraven van een gracht langs de zuidelijke grens, hebben er waarschijnlijk geen grootschalige bodemverstoringen plaatsgevonden op het terrein sinds midden 18de eeuw. Er gebeurde nog geen archeologisch onderzoek op het plangebied of in de dorpskern van Marke.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Zie hierboven.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Volgens de Quartaire kaart zijn er fluviatiele afzettingen aanwezig in het oostelijke deel van het plangebied, en de kans dat deze een ouder loopniveau afdekken, is niet onbestaande.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld in 44 bouwloten. Deze bouwloten (lengte bouwblok: 9,5m) voor individuele woningen met tuin worden geordend in 4 noordwest-zuidoost gerichte stroken. Er wordt een nieuwe wegenis aangelegd die zal aansluiten op de Goudsmedenstraat en 3 aftakkingen naar het zuidoosten zal krijgen, waardoor deze wegenis min of meer een E-vorm krijgt. Langs de wegenis worden meerdere plantvakken en parkeerplaatsen voorzien. Bijkomend worden 2 wandel-/fietswegen aangelegd die in het westen aansluiten op de nieuwe wegenis en in het oosten verbinding maken een groenzone die langsheen de gehele zuidoostelijke grens van het plangebied komt liggen. In de noordoostelijke hoek wordt een bufferbekken uitgegraven. De bestaande gracht in het zuiden wordt plaatselijk onderbroken, het bestaande pad er net ten noorden van wordt gesupprimeerd en opgenomen in de nieuwe wegenis. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op bijna het volledige terrein: het bouwrijp maken van de landbouwgronden, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegenis en het bufferbekken de nutsleidingen en -voorzieningen, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de groenzone,... Ook het werfverkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet met 100% zekerheid vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van een archeologische site is echter niet onbestaande.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dient een landschappelijk booronderzoek te gebeuren, waarbij verspreid over het terrein een aantal boringen worden uitgevoerd. Indien blijkt dat bij dit onderzoek archeologische niveaus met potentieel voor steentijdsites bewaard zijn op een deel of over het volledige terrein, dient een verder verkennend archeologisch booronderzoek te gebeuren. Deze onderzoeksvorm valt onder een vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit onderzoek bestaat uit een boorpuntenraster, waarbij de parallelle raaien 10m uit elkaar staan en de boorpunten op de boorraai 12m uit elkaar. De keuze van het boorgrid is gebaseerd op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek. Het opgeboorde residu dient uitgezeefd te worden en gecontroleerd op de aanwezigheid van silexartefacten. Op de locatie waar er *in situ* steentijdartefacten vastgesteld werden, dient ofwel een verder vooronderzoek gericht op steentijd te gebeuren om de site beter te kunnen afbakenen (door middel van waarderend archeologisch booronderzoek en/of proefputten in functie van steentijd artefactensites), ofwel kan er direct worden overgegaan naar een opgraving indien er voldoende gegevens voorhanden zijn voor het opmaken van een programma van maatregelen hiervoor.

De tweede fase bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Deze fase kan volgen na het landschappelijk booronderzoek, indien de resultaten hiervan negatief zijn (= geen potentieel voor steentijd). Indien er bij de landschappelijke boringen wordt vastgesteld dat het archeologisch niveau is verstoord op bepaalde delen van het plangebied, dan kan de zone waar proefsleuven dienen aangelegd te worden beperkt worden. Het sleuvenonderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven

hebben als doel om het archeologisch potentieel voor sites met grondsporen in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Marke Kloosterstraat (deelgemeente van Kortrijk, provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 18 568m² groot, heeft een bijna rechthoekige vorm en is gelegen ten noorden van het woon- en zorgcentrum De Ruyschaert langs de Kloosterstraat. In de zuidwestelijke hoek grenst het plangebied aan de Goudsmedenstraat, een recent zijstraatje van de Kloosterstraat. Vanaf de Goudsmedenstraat loopt een wandelpad langs de zuidelijke grens van het terrein richting het zuidoosten, met ten zuiden ervan een gracht. De rest van het plangebied is in gebruik als landbouwgrond. Er zijn geen gebouwen op het terrein. Ten zuidoosten loopt de Markebeek evenwijdig met de zuidoostelijke grens van het plangebied, en ervan gescheiden door een wandelpad en bomenrij.

Minstens sinds midden 18de eeuw was het terrein in gebruik als landbouwgebied en onbebouwd, gelegen op kleine afstand ten noordoosten van de dorpskern van Marke. Deze kern was echter lange tijd niet meer dan een centrale marktplaats met kerk, enkele huizen en een aantal wegen, waaronder de Kloosterstraat, die vanuit de markt naar de gehuchten in de omgeving leiden. In het landelijke gebied rondom deze kern lagen verschillende verspreide hoeves, waaronder het voormalige Craeyepoelhof ten westen van het plangebied, dat waarschijnlijk teruggaat op een laatmiddeleeuwse site met walgracht. In de 19de eeuw werd een klooster gebouwd ten zuiden van het plangebied langsheen de Kloosterstraat, dat op heden is omgevormd tot een rust- en verzorgingstehuis en een school. Het plangebied bleef echter steeds onbebouwd. Behalve het recente uitgraven van een gracht langs de zuidelijke grens, hebben er waarschijnlijk geen grootschalige bodemverstoringen plaatsgevonden op het terrein sinds midden 18de eeuw.

Net ten oosten van het plangebied stroomt de Markebeek, en het terrein helt af richting deze waterloop. Het is gelegen in de vallei van de beek en wordt bodemkundig hoofdzakelijk gekarteerd als matig natte licht zandleembodem zonder profiel. Deze bodem zou onderhevig zijn geweest aan een sterk antropogene invloed, het is echter onduidelijk wat deze invloed precies inhoudt. De ligging in de vallei kan er eventueel voor gezorgd hebben dat er afdekkende bodemlagen aanwezig zijn bovenop het archeologische niveau.

In de dorpskern van Marke werd tot op heden volgens de Centraal Archeologische Inventaris nog geen gravend archeologisch onderzoek uitgevoerd. Gegevens verkregen via toevalsvondsten en veldprospecties tonen echter aan dat de regio al sinds lang werd gefrequentieerd. Er zijn vondsten uit de steentijden en de Romeinse periode gekend. Ook middeleeuwse archaeologica werden meermaals aangetroffen, wat gezien de vroegste vermelding van Marke in de 11de eeuw niet onlogisch is. In de omgeving zijn meerdere laatmiddeleeuwse sites met walgracht te situeren. Algemeen kan aan het plangebied - gezien de ligging op een hellend terrein met eventueel een afdekkende fluviatiele laag, vlakbij water, en op percelen waar de laatste 270 jaar geen

grootschalige verstoringen lijken te hebben plaatsgevonden en rekening houdend met de diverse gekende archeologische indicatoren in de omgeving – een eerder hoge archeologische verwachting gegeven worden.

Het terrein wordt bouwrijp gemaakt en verkaveld in 44 bouwloten. Deze bouwloten (lengte bouwblok: 9,5m) voor individuele woningen met tuin worden geordend in 4 noordwest-zuidoost gerichte stroken. Er wordt een nieuwe wegenis aangelegd die zal aansluiten op de Goudsmedenstraat en 3 aftakkingen naar het zuidoosten zal krijgen, waardoor deze wegenis min of meer een E-vorm krijgt. Langs de wegenis worden meerdere plantvakken en parkeerplaatsen voorzien. Bijkomend worden 2 wandel-/fietswegen aangelegd die in het westen aansluiten op de nieuwe wegenis en in het oosten verbinding maken een groenzone die langsheen de gehele zuidoostelijke grens van het plangebied komt liggen. In de noordoostelijke hoek wordt een bufferbekken uitgegraven. De bestaande gracht in het zuiden wordt plaatselijk onderbroken, het bestaande pad er net ten noorden van wordt gesupprimeerd en opgenomen in de nieuwe wegenis. Er zullen aanzienlijke bodemingrepen plaatsvinden op bijna het volledige terrein: het bouwrijp maken van de landbouwgronden, de bodemingrepen voor de aanleg van de wegenis en het bufferbekken de nutsleidingen en -voorzieningen, het optrekken van woningen, de aanleg van tuinen en verhardingen, de groenzone,... Ook het verkeer zal invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een eerder hoge archeologische verwachting. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de dorpskern van Marke, waar tot op heden geen gravend archeologisch onderzoek gebeurde. Er dient bijgevolg verder vooronderzoek te gebeuren. Dit verder vooronderzoek dient in uitgesteld traject te gebeuren, omdat de gronden momenteel nog worden bewerkt en niet beschikbaar zijn voor onderzoek.

Het verder vooronderzoek bestaat uit enerzijds een landschappelijk booronderzoek (eventueel gevolgd door een archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek gericht op steentijd), anderzijds een proefsleuvenonderzoek. Het proefsleuvenonderzoek dient niet/beperkter uitgevoerd te worden indien er bij de landschappelijke boringen een verstoring van het archeologisch niveau worden vastgesteld op (delen van) het terrein. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <http://www.geopunt.be/kaart>
- <http://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>
- <http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>
- <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/9193>

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2020 (bron: geopunt.be).....	7
Figuur 2 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).....	8
Figuur 3 Uitsnede uit het plan met inplanting van de loten (bron: initiatiefnemer).	9
Figuur 4 Bouwlotenplan geprojecteerd op het kadasterplan (bron: geopunt.be en initiatiefnemer). .	10
Figuur 5 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).....	11
Figuur 6 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 12	
Figuur 7 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).....	12
Figuur 8 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). ..	13
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).....	14
Figuur 10 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).	14
Figuur 11 Zicht op de potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).	15
Figuur 12 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	16
Figuur 13 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 14 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).....	17
Figuur 15 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 16 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).	18
Figuur 17 Benaderende situering van het plangebied op de Villaretkaart (1745-1748) (bron: geopunt.be).....	23
Figuur 18 Uitsnede uit de Ferrariskaart met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).....	23
Figuur 19 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).	24
Figuur 20 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).....	24
Figuur 21 Uitsnede uit de kaart van Vandermaelen (bron: geopunt.be).	25
Figuur 22 Uitsnede uit de topografische kaart van 1862 (bron: cartesius.be en NGI).	25
Figuur 23 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).	26
Figuur 24 Uitsnede uit de topografische kaart van 1911 (bron: cartesius.be en NGI).	26
Figuur 25 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).....	27
Figuur 26 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).....	27
Figuur 27 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).....	28
Figuur 28 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).....	30

Bijlage: Ontwerpplannen (bron: initiatiefnemer).

RUIMTELIJK PLANNER

Wim Carrein, bestuurder

PROVINCIE

WEST-VLAANDEREN

GEMEENTE

KORTRIJK (MARKE)

KADASTRAAL

KORTRIJK 6 AFD/MARKE, sectie A, nr(s) 0414D 5, 0422L 3.

AANVRAAG OMGEVINGSVERGUNNING VOOR HET

VERKAVELN VAN GRONDEN VOOR GROEPSWONINGBOUW

gelegen aan de Kloosterstraat (zn)

DOSSIER

plan 1

plan 2

plan 3

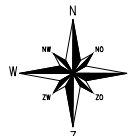
plan 4

plan bestaande toestand

plan gewenste toestand = verkavelingsplan

plan grondafstand

gemeentelijk rooilijnplan

REVISIES

A	W	vo 01
B		
C		
D		
E		
F		
G		
H		
I		
J		
K		
L		
M		
N		

DOSS. NR.	2020-469
DATUM	24-02-2021
PLAN VERSIE	c
TK	WC

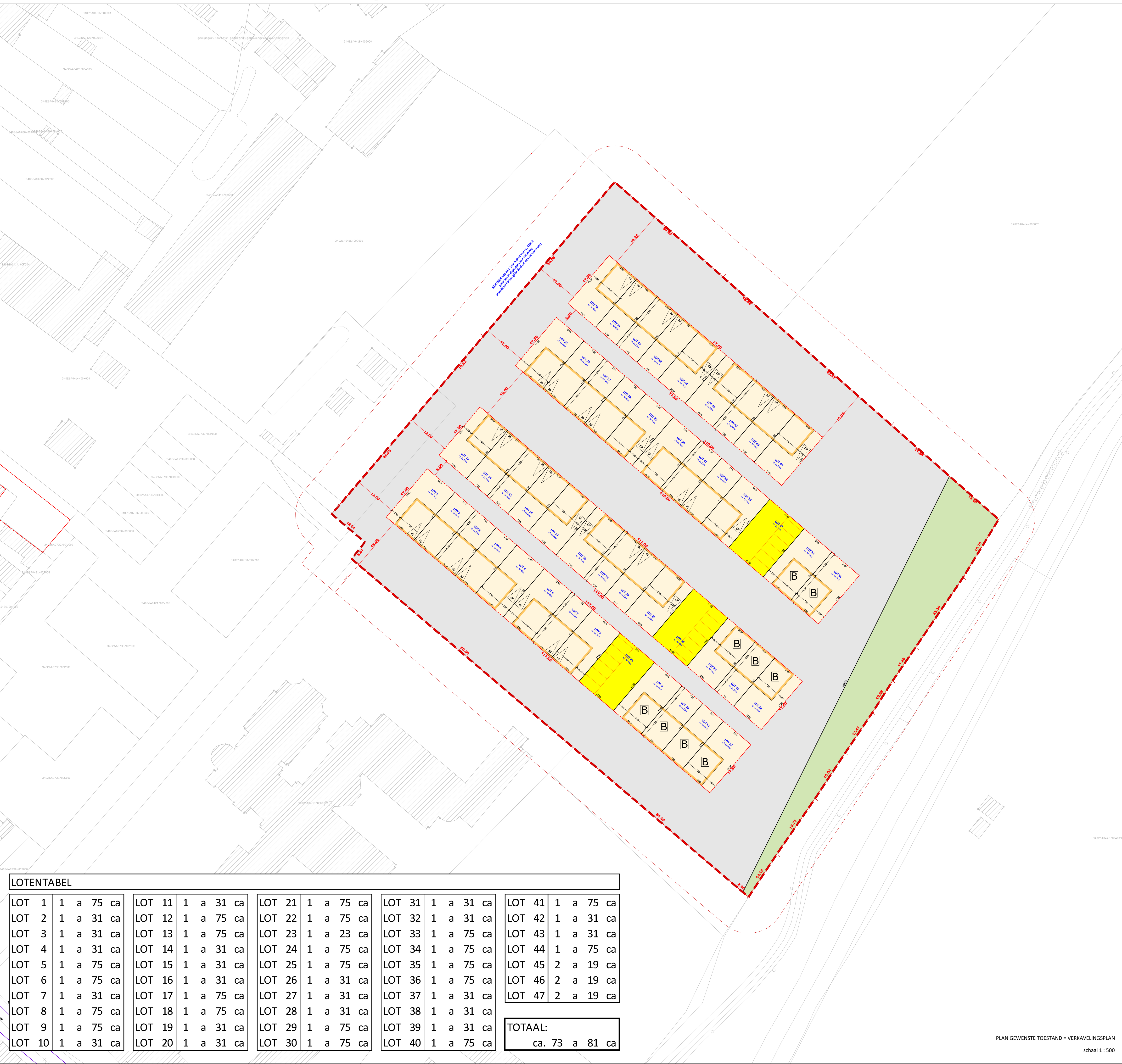
2

AANVRAGER(S) / OPDRACHTGEVER(S)

MEVACOM SERVICES

Belcrownlaan 13D

2100 DEURNE

LOTENTABEL									
LOT 1	1	a	75	ca	LOT 11	1	a	31	ca
LOT 2	1	a	31	ca	LOT 12	1	a	75	ca
LOT 3	1	a	31	ca	LOT 13	1	a	75	ca
LOT 4	1	a	31	ca	LOT 14	1	a	31	ca
LOT 5	1	a	75	ca	LOT 15	1	a	31	ca
LOT 6	1	a	75	ca	LOT 16	1	a	31	ca
LOT 7	1	a	31	ca	LOT 17	1	a	75	ca
LOT 8	1	a	75	ca	LOT 18	1	a	75	ca
LOT 9	1	a	75	ca	LOT 19	1	a	31	ca
LOT 10	1	a	31	ca	LOT 20	1	a	31	ca
LOT 21	1	a	75	ca	LOT 22	1	a	75	ca
LOT 23	1	a	23	ca	LOT 24	1	a	75	ca
LOT 25	1	a	75	ca	LOT 26	1	a	31	ca
LOT 27	1	a	31	ca	LOT 28	1	a	31	ca
LOT 29	1	a	75	ca	LOT 30	1	a	75	ca
LOT 31	1	a	31	ca	LOT 32	1	a	31	ca
LOT 33	1	a	75	ca	LOT 34	1	a	75	ca
LOT 35	1	a	75	ca	LOT 36	1	a	75	ca
LOT 37	1	a	31	ca	LOT 38	1	a	31	ca
LOT 39	1	a	31	ca	LOT 40	1	a	75	ca
LOT 41	1	a	75	ca	LOT 42	1	a	31	ca
LOT 43	1	a	31	ca	LOT 44	1	a	75	ca
LOT 45	2	a	19	ca	LOT 46	2	a	19	ca
LOT 47	2	a	19	ca					
TOTAAL:					ca. 73 a 81 ca				

PLAN B27.2 : STEDENBOUWKUNDIGE HANDELINGEN - GRONDPLAN NIEUW

OVERZICHT VAN OPVANG REGENWATER

Er is een visie uitgewerkt voor de totale ontwikkeling. Hierbij worden er ook al infiltratieproeven uitgevoerd en wordt de grondwaterstand periodiek opgenomen. Dit zal verder worden opgevolgd. Indien nodig kunnen er altijd nog kleine aanpassingen worden uitgevoerd.

Op heden is het voorstel dat er wordt gebufferd in open buffer die weliswaar ook vermoedelijk waterdicht zullen moeten worden uitgevoerd (hetz) door een extra kellaag te voorzien, hetz) door een felle, ...). Dit dient later nog te worden bevestigd in samenspraak met de stadsdiensten en nadat we voldoende duidelijkheid hebben over de grondwaterstand en dit over een periode van één jaar.

Er wordt een extra berekening toegevoegd waarbij aangegeven wordt dat de voorziene rioleringsstrangen voldoende zijn voor de nodige debieten doorheen de buizen.

OVERZICHT VAN VUILWATER

-> 3 mogelijke oplossingen voor afwatering van dwa-riolering:

a) ofwel gravitair naar de Kraaipeldstraat. Hiervoor dient wel in de toekomstige ontwikkeling de dwa-riolering verder worden aangelegd en dit op het aangrenzende perceel dat op heden geen eigendom is van Venn. Vastgoed Management Associate

b) aansluiting op de bestaande collector aan de overzijde van de Markebeek. In principe kan er gravitair aangesloten worden doch vermoedelijk zal er moeten overgepompt worden aangezien de bodem van de beek lager is dan de mogelijke aansluiting. Hierbij is tevens het probleem dat de toegang aan de overkant moeilijk is om het onderhoud te voorzien.

c) dwa-riolering overpompen naar put D5 van plan van studebureau Dumoulin

BESLUIT: er wordt voorstel 'c' aangenomen in dit dossier naar een andere visie kan ook nog worden aangenomen bij eventuele ontwikkeling van de achterliggende gronden zodat de dwa-riolering eventueel ook gravitair zou kunnen afwateren.

RWA - RIOLERING: STRENGEN - AANVRAAG				
STRENG	LENGTE	MATERIAAL	DIAMETER	HELLING
R1' - R2'	55m	BETON	Ø400	2mm/m
R2' - R3'	49m	BETON	Ø400	2mm/m
R3' - R4'	60m	BETON	Ø400	2mm/m
R4' - buffer 1	41m	BETON	Ø400	2mm/m
R5' - R6'	59m	BETON	Ø400	2mm/m
R6' - R13'	47m	BETON	Ø400	2mm/m
R13' - R11'	6m	BETON	Ø400	2mm/m
R7' - R8'	60m	BETON	Ø400	2mm/m
R8' - R9'	60m	BETON	Ø400	2mm/m
R9' - R10'	6m	BETON	Ø400	2mm/m
R10' - R11'	51m	BETON	Ø400	2mm/m
R11' - buffer 1	35m	BETON	Ø400	3mm/m
buffer 1 - R12'	5m	BETON	Ø500	3mm/m
R12' - Markebeek	35m	BETON	Ø500	3mm/m
Inbuizing open gracht	20m	BETON	Ø400	3mm/m

DWA - RIOLERING: STRENGEN - AANVRAAG				
STRENG	LENGTE	MATERIAAL	DIAMETER	HELLING
D1' - D2'	55m	PP	Ø250	5mm/m
D2' - D3'	55m	PP	Ø250	5mm/m
D0' - D5	5m	persleiding	Ø90	20mm/m
D1' - D0'	49m	PP	Ø250	5mm/m
D1' - D4'	65m	PP	Ø250	5mm/m
D4' - D5'	56m	PP	Ø250	5mm/m
D2' - D6'	60m	PP	Ø250	5mm/m
D6' - D7'	57m	PP	Ø250	5mm/m
D3' - D8'	45m	PP	Ø250	5mm/m
D8' - D9'	34m	PP	Ø250	5mm/m

Referentiepeil: alle niveaus zijn TAW-waarden

Schaal: 1/250

Bestandsnaam: BA_P_N Rev.: H dossiernr.: 0065 datum: 12-09-2018

Wijzigingen				
A	24-09-2018	details	C	14-04-2020 details
B	16-10-2018	details	D	04-05-2020 details
E	05-05-2020	details	F	15-05-2020 details
G	30-06-2020	detail put R13' en R11'	G	25-02-21 details beplanting

